

Müstakil Yaşamlar: Müstakil Villalarda Gündelik Yaşam ve Mekân*

Döne AYHAN**

ÖZ

Bu çalışma, müstakil villada yaşayan kişilerin mekân seçimi ve deneyimlerini fenomenolojik yaklaşımla incelemektedir. Çalışmada müstakil villası olan kişilerin konut seçimi ve yaşam biçimi dinamiklerine odaklanılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, müstakil villa tipi konutta yaşayan bireylerin gündelik yaşam pratiklerini simgesel sermaye çerçevesinden ortaya koymaktır. Ayrıca toplumdaki müstakil yaşam algısının da müstakil villası olan kişilerin evlerini algılama biçimini nasıl etkilediği üzerinde durulmuştur. Bu noktada müstakil villası olanların mekân algısı, seçimi, beğenisi ve gündelik yaşam pratikleri araştırılmıştır. Çalışma, nitel araştırma yönteminde olup fenomenolojik yaklaşım kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış soru formu aracılığıyla amaçlı örneklem tekniği ile on sekiz kişiyle görüşmeler gerçekleştirilerek veriler toplanmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler kodlama ve temaların keşfedilmesiyle çözümlenmiştir. Bulgular dört tema altında sınıflandırılmıştır. Bunlar; müstakil villalarda kültür-anlam ve duygu, gündelik yaşam ve alışkanlık, sermayenin görünürlüğü ve müstakil yaşamın bilinmeyen yüzüdür. Bu temalar müstakil villada yaşayanların deneyimleri çerçevesinde evin niteliği, yaşam biçimi ve sermaye biçimleri arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Sonuç olarak müstakil yaşamın üst sınıfın erişimindeki yalıtılmış bir yaşam biçimi olarak mekânsal ve toplumsal ayrışmayı yanında getirdiği görülmüştür. Bu çalışma müstakil yaşam tipolojisine ilişkin bir bakış açısı sunarak konut tipi ve yaşam biçimi dinamiklerine ilişkin katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ev, Müstakil Villa, Gündelik Yaşam, Mekân, Mekân Sosyolojisi.

Başvuru / Kabul: 20 Mart 2025 / 02 Haziran 2025

Atf: Ayhan, D. (2025). Müstakil Yaşamlar: Müstakil Villalarda Gündelik Yaşam ve Mekân, *İmgelem*, 17, 555-588.

Detached Lives: Daily Life and Use of Space in Detached Villas

ABSTRACT

This study examines the space selection and experiences of individuals living in detached villas through a phenomenological approach. The study focuses on the housing choices and lifestyle dynamics of individuals living in detached villas. The aim of this research is to reveal the daily life practices of individuals living in detached villa-type residences within the framework of symbolic capital. Additionally, the study focused on how the perception of independent living in society affects the way individuals with detached villas perceive their homes. At this point, the perception of space, choices, preferences, and daily life practices of those with detached villas have been examined. The study employs a qualitative research method and utilizes a phenomenological approach. Through a semi-structured questionnaire and purposive sampling technique, data was collected by conducting interviews with eighteen individuals. The data obtained from the interviews were analyzed through coding and theme discovery. The findings have been classified under four themes. These are the culture-meaning and emotion,

* Bu çalışmanın verileri KTO Karatay Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından alınan "2024/05/24" sayılı karar izniyle elde edilmiştir. / The data for this study were obtained with the permission granted by the KTO Karatay University Human Research Ethics Committee under decision number "2024/05/24".

** Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, İİSBF, Konya/Türkiye. E-posta: döne.ayhan@karatay.edu.tr, ORCID Numarası: [0000-0002-1633-385X](https://orcid.org/0000-0002-1633-385X), ROR ID: <https://ror.org/054341q84>

daily life and habits, visibility of capital, and the unknown face of independent living in detached villas. These themes illustrate the relationship between the nature of the house, lifestyle, and forms of capital within the experiences of those living in detached villas. As a result, it has been observed that independent living, as an isolated lifestyle accessible to the upper class, brings about spatial and social segregation. This study offers a perspective on the typology of independent living, contributing to the dynamics of housing types and lifestyles.

Keywords: House, Detached Villa, Daily Life, Space, Sociology of Space.

Received / Accepted: 20 March 2025 / 02 June 2025

Citation: Ayhan, D. (2025). Detached Lives: Daily Life and Use of Space in Detached Villas, *İmgelem*, 17, 555-588.

Müstakil Ev Yaşamının Sosyolojisi

Modern dönemde özel ve kamusal alan ayrımı belirginleşmiş, iş ve ev ayrı konumlandırılmıştır. Kamusal alandan ayrı bir yerde düşünülen ev, kişisel yaşama alanını belirlemektedir. Ev, aile ve kişisel sınırlarımıza ilişkin bir örüntüyü içermekte ve eve atfedilen anlamın çoğu zaman kültürel bir arka planı olmaktadır. Evin fiziki nitelikleri kadar bulunduğu semt, ev içi dekorasyon da kişilerin yaşam biçimini etkilemektedir. Apartman dairesi, gecekondular, rezidanslar, stüdyo daire, villa gibi akla ilk gelen konut tiplerinin her birisi kendi çerçevesinde bir yaşam biçimi tipolojisini yanında getirmektedir. Bu çalışmanın odağında yer alan müstakil villalar, toplumdaki ayrıcalıklı ve güçlü sınıfın mülkü olarak değerlendirilmektedir. Villa tipi evler daha seyrek dokuda ve yeşil alanın içerisinde inşa edilen, kendisine özel bahçesiyle tekil yapılardır (Ackerman 2023: 14). Nitelikli yaşam sahası, rekreatif potansiyeli ve kent merkezindeki yoğunluğun uzağında kalmasıyla villa tipi evler üst sınıfın tercihi olmaktadır (Ayten ve Aygen 2023: 257). Tarihsel olarak patriyarkal yapının hâkim oluşu ve toplumsal cinsiyet rollerinin içselleştirilmesiyle ev kadınlara özdeş tutulmuştur (Walby 2016). Bu nedenle, çoğunlukla ev yaşamı aile ailenin özel yaşamı gözetilerek korunmak istenmiştir. Kültürel boyuta ek olarak, duygusal yönleriyle de ev, kişinin güvenli alanını oluşturmaktadır. Yakın ilişkilerin zemini olan ev, kişilere aidiyet ve statü sunmaktadır. Müstakil villalar da böylesi bir statü ve güvenlik aracı olarak bireylerin toplumsallığını etkilemektedir. Evin fiziksel olduğu kadar duygusal, psikolojik boyutlarına da dikkat çeken Bachelard (2013), evi yakın ilişkileri kapsayan deneyim ve bağlılığının mekânsal karşılığı olarak yorumlamaktadır. Ev, literatürde aile, sığınak, benlik, cinsiyet ve yolculukla ilişkili olarak çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır (Mallett 2004). Mekânsal birliktelik kurmanın yolu olan ev, sosyal bağların da üretim alanıdır.

Ev özünde kültürel, ekonomik ve mimari öğeleri taşıyan barınma nesnesidir. Fiziksel öğeleri gereği boyut, nitelik gibi yapısal dinamikler ön plana çıksa da toplumsal bir konumdur. Evin ekonomik, işlevsellik, sağlamlık ve estetik boyutlarının yanında, saygınlık, otorite göstergesi olarak toplumsal bir karşılığı da bulunmaktadır. Bunun yanında ev sahibi olmanın psikososyal boyutları yalnızca Türkiye’de değil farklı toplumlarda da bulunmaktadır, çünkü ev

sahipliği ve kimlik arasında toplumsal bir ilişki vardır (Alver 2007). Evin simgesel anlamı nedeniyle kişinin evi onun kimliği ve bakış açısıyla ilgili ipucu vermektedir (Hurdley 2006). Kişinin toplumsal statüsü ve yaşadığı evin özellikleri çoğunlukla örtüşmektedir (Avitts 2010). Yaşam biçimi ve ev arasındaki paralelliğin (Koklic ve Vida 2009), yanında ve ana gereksinim olan barınmayı karşılamanın dışında aidiyet duygusu da ev için bir ölçüttür. Evde olma duygusunu arayan kişiler aitlik gereksinimiyle evin psikolojik yönünü akla getirmektedir (Christie vd. 2008). Yaşamlarını destekleyecek tarzda evde olmak isteyen kişiler “yaşanılabilir” ifadesini kullanarak ev tipi ve yaşam biçimi paralelliğinin mekânsal söylemlerine dikkat çekmektedirler (Vercel 2021). Bourdieu’nun (2015) sermaye biçimleri konunun kuramsal perspektifini açıklamada önemli bir argümandır. Bourdieu dört farklı sermaye türüyle sosyolojik bakış açısını sunmuştur. Sosyal sermayeyi kişilerin sosyal ağlarını, ekonomik sermayeyi paraya çevrilebilen her türlü varlık, kültürel sermayeyi ise kişilerin toplumsal hareketliliğini etkileyen öğeler olarak değerlendirmektedir. Simgesel sermaye de kişilerin sahip oldukları imkanların tanınması ve meşrulaştırılması anlamına gelmektedir. Habitus kavramını da alışkanlıklar olarak algılamakta ve kişinin içinde yetiştiği kültürel atmosfere göre davranışlarda bulunmasıdır. Habitus ve sermayenin yansıma mekânı olan evin kültürel pratiklerin sergilenmesiyle sembolik, kültürel, ekonomik ve toplumsal karşılığı bulunmaktadır. Evin tipi, bulunduğu çevre, dekorasyonu ev sahibinin toplumsal konumu hakkında iz taşımaktadır.

Ev sahibi olma düşüncesi neoliberal konut politikalarının yaygınlaşmasıyla 1980’lerde yaygınlaşmaya başlamıştır (Aalbers 2015). Ev sahibi olmak istemenin başlıca gerekçesi, kişilerin mal varlığı oluşturmasını kolaylaştırması ve yaşlılık dönemine yönelik refahın artacağı görüşüdür (Prabhakar 2019). Bunun yanında ev sahibi olmak toplumlarda başarı simgesi olarak kabul edilmektedir. Küresel ve yerel ekonomik krizlerle iş güvencesinin ortadan kalkması pek çok kişi için evi erişilemez kılmaktadır. Modern toplumlarda ev sahibi olmanın güvenliği sağlayan ideal bir mülkiyet biçimi olduğu söylenebilir (Zhu vd. 2024). Gündelik yaşamın önemli bir bölümünün geçtiği ev olgusu bu noktada araştırılmaya değerdir.

Lefebvre (2016), toplumsal ilişki ve etkileşimin örüntüsünü ilk elden tanıma fırsatı veren gündelik yaşamın doğasının gizli olduğunu belirtmektedir. Gündelik yaşam sıradanlığın içindeki ayrıntıyı ve olağanüstülüğü keşfederek kültürel zenginliği bulmaktır. İç içe geçen ve gündelik yaşamın oluşturulması sürecinde kişinin etkin rolünü vurgulayan Lefebvre, çağdaş dünyada gündelik yaşamın yapılandırılmış bir alan olduğuna dikkat çekmektedir. Yaşamı insanların kendilerinin denetleyip yönetmeleri gerekliliğini belirtmektedir. Gündelik yaşam,

kişilerin eylem ve düşünce biçimini belirleyen anlamlılık zeminidir (Berger ve Luckmann 2018: 82). Gündelik yaşamın önemli bir bölümünün geçtiği ev, kişilerin yaşam biçimini görebilmek açısından işlevsel bir mekândır. Bireysel ve toplumsal değişim dinamiklerine verilen en gerçekçi tepkilerin alanı olan ev, bedensel alışkanlıkların izlerini taşımaktadır. Kişilerin bedensel alışkanlıklarının ayrıştırıcı bir görünümünü de sunduğu düşüncesinden hareketle (Bourdieu 2015: 254); gündelik yaşamın simgelerinin yaşanılan evin türüne göre değiştiği söylenebilir. Ev, günlük davranışların anlaşılmasını sağlamaktadır. Benzer şekilde ev içinde yaşayan kişilerin kullanım değerini de yansıtmaktadır. Mekân olarak evi anlamlandıran içinde yaşayan insanların eylemleridir (Lefebvre 2014: 149). Kişilerin yaşam tecrübeleri ve bakış açılarıyla şekillenen bu süreç evin toplumsallığını da göstermektedir. DeCerteau (2015), de benzer yaklaşımla evin içindeki dekorasyon fikirleri ve nesnelere kişinin kimliği olarak yorumlamaktadır.

Lefebvre (2016), toplumsal ilişkilerin ürünü olarak mekânın kimliğin sergilenme alanı olarak yorumlamaktadır. Mekânların kimliklerinin yanında bir de itibarları bulunmaktadır. İmaj olarak da ifade edilebilen itibar bir mekân ya da bölge konusunda kişilerin göz önüne getirdikleridir (Aytaç 2017). Bu noktada belirli bir bölgede yaşayan kişiler için buldukları çevre ya da mahallenin itibarı yansıttığı göstergeler açısından önemlidir. Kişilerin yaşadıkları evden statü elde ettikleri ve örneğin “bu bölgede yaşamak hayatta iyi durumda olduğumu hissettiriyor” sözüyle evin psikososyal yararı olabileceği vurgulanmaktadır (Kearns vd. 2013: 580). Bir mahallenin itibarının oradaki evlere yansiyebileceğini ve damgalanmış çevrelerdeki insanların oradan uzaklaşmayı amaçladıkları belirtilmektedir. Evin kişilerin bırakacağı izlenim ve refah düzeyinin göstergesi olduğu söylenebilir (Permentier vd. 2010). Evin itibarı simgesel sermayenin bir biçimi olarak okunabilir. Kişiye güç, statü ve ayrıcalık kazandıran ev, kişinin sermaye biçimlerinden türeyerek ekonomik değerinden daha büyük bir anlam çerçevesine denk gelmektedir (Flint ve Rowlands 2003). Özetle, Bourdieu perspektifiyle çevre ve konut seçiminde ekonomik, sosyal ve kültürel sermaye belirleyici olmaktadır.

Son yirmi beş yılda Türkiye’de hızlanan kentsel dönüşümle birlikte güvenli siteler ve gündelik yaşamın dönüşümü çalışmaları konu edilmiştir. Bu konular mekânsal ayrışma ya da dışlama ekseninde neoliberal kentsel dönüşümün yansımaları biçiminde yorumlanmaktadır. Ulusal literatürde ev odağındaki çalışmalar stüdyo daireler (Ünlü 2014), güvenli siteler (Alver 2007), orta sınıfın kendisini ayrıştırdığı uydu kentler (Ayata 2003), göçün etkisiyle bekar odaları (Şen 2012), evin kültürel anlamı (Arslan Taç 2022) ev ve yaşam biçimi ilişkisi gibi konulara odaklanmaktadır. Türkiye’de ev sahibi olmanın, sahip olunan evin bulunduğu çevre,

evin biçimi, sosyal donatılara yakınlığı ya da bunların çeşitliliği gibi öğeler eve atfedilen değeri de belirlemektedir (Alver 2007). Ev sahibi olmanın ekonomik ve psikolojik boyutlarının yanında sosyolojik yönü de bulunmaktadır. Müstakil villa tipi evi olan kişilere toplumun yüksek bir statü tanınması ev sahipliğinin algılanan yararının toplumsal olarak inşa edildiğini göstermektedir (Fikse ve Aalbers 2020). Sözü geçen ev tipine eğilimin artmasını pandemi süreci de hızlandırmıştır (Gönen ve Çetinkaya 2021). Bu çalışmada mekânın simgesel sermaye temsilinde önemli bir yeri olan müstakil villa tipi evlerdeki gündelik yaşam pratiği incelenmektedir. Müstakil villa tipi evlerdeki gündelik yaşam habitusunu inceleyen bir çalışmanın bulunmaması araştırmaya özgün bir değer katmaktadır.

Yöntem

Bu araştırmanın amacı, müstakil villa tipi konutta yaşayan bireylerin gündelik yaşam pratiklerini simgesel sermaye çerçevesinden ortaya koymaktır. Araştırma, “Müstakil konutta yaşayan kişilerin mekân algısı ve gündelik yaşam pratikleri nasıldır? sorusuna yanıt aramayı amaçlamaktadır. Hangi noktada müstakil eve gereksinim duyulmakta, müstakil villa neden tercih edilmekte, kişinin kendi ve toplum nezdinde müstakil villanın nasıl anlamlandırıldığı alt soruları araştırmanın hareket noktasıdır. Bu çalışmada kişilerin müstakil villaya atfettikleri anlam ve gündelik yaşam biçimi keşfedilmek istendiği için fenomenolojik desen seçilmiştir. Müstakil villaya sahip olmak ne anlama gelmektedir? Bu evde yaşamak bireylerin gündelik yaşamını nasıl etkilemektedir? Fenomenoloji bu konulara odaklanarak müstakil evin ne anlam taşıdığını ortaya koymayı sağlamaktadır. Fenomenolojik desenin seçilmesinin temel nedeni bir takım kabul ve varsayımlardan kaçınılmak istenmesidir. Fenomenoloji “bir insan grubu veya kişinin bu fenomene ilişkin deneyiminin anlamı, yapısı ve özü nedir?” temel sorusu üzerine şekillenmektedir (Patton 2015). Burada fenomenoloji kabaca betimleme değil, yaşanmışlıklar ve anlam dünyasına yöneliktir (Creswell 2013: 17). Fenomenoloji “kaçınma ya da parantez içine alma (bracketing)” yöntemiyle ön yargı ve dogmalardan kaçınarak toplumsal aktörlerin neyi? nasıl algıladıklarını incelenmektedir. E. Husserl’e göre önyargıların askıya alınması (*epoché*) ilkesi yargı vermektен geride durmaktır. Fenomenolojinin “yansız araştırmalar alanı” olmasını belirterek deneyimin özüne ulaşma amacı taşıdığını da vurgulamaktadır (Husserl 1998: 61). Fenomenoloji deneyimlerin dünyasına odaklandığı için ayrıntılı bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır. Bireylerin bir olguyla ilgili algısı, duygusu ve bunların izlerini görmenin yolunu açması nedeniyle fenomenoloji kullanışlı olmaktadır. Doğrudan deneyimlere yönelen fenomenoloji müstakil villada yaşayan bireylerin gündelik yaşam biçimini anlamada elverişli bir konumdadır.

Yapı imar izni olan, bağımsız mesken olarak ifade edilebilecek bahçeli ve müstakil bir konut olan villa tipi ev sahibi ve orada yaşayan kişiler bu çalışmanın odağıdır. Villa tipi konutları orta-üst veya üst gelir grubuna dâhil kişiler tercih etmektedir. Bireylerin ev tercihlerini, müstakil villaya atfettikleri anlamı ve deneyimlerini doğal ortamda anlama amacından dolayı nitel araştırma kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek 2013: 39). Nitel araştırmalarda ilgili sorunu deneyimlemiş, o konuyla ilgili düşüncesi olan, deneyimlerini aktarabilecek kişilerden oluşan bir çalışma grubu oluşturulmaktadır (Kümbetoğlu 2019: 34). Araştırmanın çalışma grubu amaca yönelik olarak müstakil villa sahibi olup orada yaşayan kişilerdir. Çalışma grubu üç temel kritere göre belirlenmiştir. Birinci kriter, katılımcıların resmî olarak müstakil villa tipi eve sahip olmalarıdır. İkinci olarak geçici barınma biçiminde kiracı değil mülk sahibi olmalarıdır. Son olarak, sözü edilen ev tipinin site içerisinde değil bağımsız olmasıdır.

Müstakil villa sahibi olmanın gündelik yaşamdaki yansımasının neler olduğuna odaklanılan bu araştırmada, bu kriterler eşliğinde belirli bir alandaki yaşam biçiminin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla site içerisinde yer alan müstakil villalar ve bitişik düzendeki evler kapsam dışı bırakılmıştır. Ayrı bir yaşam biçimini gösteren site ve bitişik ev sahibi kişiler çalışma grubuna dâhil edilmemiştir. Bu çerçevede farklı yaş, meslek, eğitim ve gelir düzeylerinde 9 kadın 9 erkek olmak üzere toplamda 18 kişi çalışma grubunu oluşturmaktadır. Katılımcılar görüşme sırasına göre numaralandırılmıştır. Örneklem seçiminde amaçlı örneklem seçilmesinin nedeni bir konuda deneyimli ve bilgili kişilerden veri toplanmasını sağlamaktır. Amaçlı örnekleme tekniği içerisinde kartopu örnekleme kullanılarak zengin bilgi kaynağına ulaşılmak istenmiştir (Noy 2008: 330). Veri doygunluğunun önemli olduğu nitel araştırmalarda doyum “satürasyon” olarak nitelendirilen veriler yinelenene kadar ya da farklı bir veriye ulaşılmayana kadar görüşmeler sürdürülmektedir (Gentles vd. 2015: 782).

Yarı yapılandırılmış soru formuyla açık uçlu sorular sorularak gerçekleştirilen derinlemesine görüşmeler 15 Haziran-1 Eylül 2024 tarihleri arasında yapılmıştır. Görüşme süreleri 35 ile 92 dakika arasındadır. Yarı yapılandırılmış soru formunda demografik özelliklerin yanında evin anlamı, neden böyle bir konut türü seçildiği, müstakil evlerin avantaj ve dezavantajları, komşuluk ilişkilerinin nasıl olduğu, gündelik işleri nasıl organize ettikleri (yardım alıp almadıkları), güvenliği nasıl sağladıkları, evin kişiye nasıl hissettirdiği gibi toplamda 21 soru yöneltmiştir. Soru formunda katılımcıların villa tipi evlerin tercih nedeni, villa tipi evde yaşam algısı, villadaki gündelik yaşam pratikleri ve deneyimleri başlıkları altında

sorular şekillenmiş; villa tipi ev sahibi olan ve orada yaşayan katılımcıların gündelik yaşam habitusu anlaşılacak istenmiştir. Konya ili merkez ilçelerinde (Meram, Selçuklu, Karatay) gerçekleştirilen bu araştırmada soru formunda katılımcılara gelir düzeyleri sorulmuş fakat miktar belirtilmemiştir. Sınıf bağlamında nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda ise katılımcıların kendilerini orta-üst veya üst sınıf olarak algıladıkları bilgisine erişilmiştir. Şehir ve sosyokültürel dinamiklerin farklılaşmasıyla araştırma sonuçları değişebileceğinden bu çalışmanın sonuçlarının genellenemeyeceği söylenebilir. Görüşme öncesi katılımcılarla ortaklaşa bir randevu takvimi oluşturulmuş ve katılımcıların kendilerini rahat aktarabilecekleri mekânlar belirlenmeye çalışılmıştır. Görüşmelerden önce katılımcılara çalışmanın amacı, konusu aktararak görüşmeye davet edilmiştir. Görüşme öncesinde yarı yapılandırılmış soru formu katılımcılara gösterilerek istedikleri an görüşmeyi bitirebilecekleri, kişisel verilerinin korunacağı bilgisi, gönüllülük esası, görüşme süresi, istemedikleri soruyu yanıtlamama haklarının olduğu aktarılmış ve gönüllü onam formu imzası alınmıştır. Ses kaydı alma noktasında da katılımcılardan görüşme öncesinde izin istenmiştir. Bütün katılımcıların izin vermesiyle ses kaydı alınmış, araştırmacı kendisi yazıya geçirmiş ve toplam 217 sayfalık veri seti oluşturulmuştur.

Görüşmeler iş yeri, kitabevi ve doğrudan katılımcıların yaşadıkları müstakil villalarda gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların evlerinde yapılan görüşmelerde yapılandırılmamış doğal gözlem tekniği de kullanılmıştır. Katılımcıların yaşadığı evleri ve gündelik yaşam pratiklerini gözlemlemek müstakil villaları daha ayrıntılı anlamayı sağlamıştır. Ayrıca katılımcıların aile üyeleriyle de bir arada bulunmak onların bakış açılarını da tanımayı sağladığı için gözlemler zenginleşmiş ve veri çeşitliliği sağlanmıştır. Gözlem neler olup bittiğini ilk elden görmeyi sağladığı için olabildiğince katılımcıların ev ortamı görülmek istenmiştir (Patton 2015). Katılımcıların müstakil evlerinin fiziksel koşulları, etkinlik ve etkileşim düzeylerini de görmek araştırmacının konuya egemen olmasını sağlamıştır. Veri toplama sürecinde görüşmenin yanında gözlem tekniğinden de yararlanılması veri çeşitliliğini sağlamıştır. Bu araştırma için KTO Karatay Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 2024/05/24 sayılı karar gereği etik kurul izni alınmıştır.

Araştırmada veri çözümlemesi içerik çözümlemesiyle gerçekleştirilmiştir. Sahadan verilerin toplanma aşaması bittikten sonra verilerin düzenlenme ve kodlama işlemine geçilmektedir. Görüşmelerin yazıya geçirilmesinden sonra öncelikle her bir katılımcının metni kodlanarak sürece başlanmıştır. Aynı biçimde bütün katılımcılar için kodlama yapıldıktan sonra kategori ve temalar belirlenmiştir. Yinelenen kodlardan ana temalar oluşturulmuş, tümevarım

yöntemi benimsenmiştir (Van Manen 2023: 376). Kavram ve ilişkilere ulaşabilmek için araştırma bulgularında içerik çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır. Öncelikle verilerin kavramsallaştırılması daha sonra verileri açıklayan temaların tespitine ulaşılmıştır. Strauss ve Corbin'in içerik çözümlemesi ilişkin sunduğu aşamalar olan verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi ve bulguların tanımlanması ve yorumlanması biçimindeki süreç izlenmiştir. İçerik çözümlemesi temaların anlamlı şekilde bir araya getirilmesi ve düzenlenmesini gerektirmektedir (Strauss ve Corbin 1990). Çözümleme sonucunda çalışmada dört temaya ulaşılmıştır. Bunlar; müstakil villada kültür-anlam ve duygu, gündelik yaşam ve alışkanlık, sermayenin görünürlüğü ve müstakil yaşamın bilinmeyen yüzüdür.

Tablo: 1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Meslek
K.1	63	E	Lisansüstü	Akademisyen
K.2	58	K	Lise	Ev Kadını
K.3	60	K	Lise	Yazar
K.4	40	K	Lisans	Öğretmen
K.5	55	K	Lise	Ev Kadını
K.6	48	K	Lisans	İnşaat Mühendisi
K.7	35	E	Lisans	Emlak Danışmanı
K.8	34	K	Lisansüstü	Diş Hekimi
K.9	30	K	Lisansüstü	Dış Ticaret
K.10	62	E	Lisans	Mimar
K.11	31	K	Lisans	Fizyoterapist
K.12	47	E	Lisans	İnşaat Mühendisi
K.13	64	E	Lise	İş İnsanı
K.14	39	E	Lisans	Mali Müşavir
K.15	46	E	Lisansüstü	Doktor
K.16	42	K	Lisans	Avukat
K.17	54	E	Lise	İş İnsanı
K.18	45	E	Lisansüstü	İş İnsanı

Bulgular

Müstakil Villalarda Kültür-Anlam ve Duygu

Bu çalışma, müstakil villada yaşayan kişilerin yaşam biçimi ve mekân algısını nasıl deneyimlediklerini fenomenolojik yaklaşımla anlamayı amaçlamaktadır. Müstakil evin

duygusal karşılığı öne çıkan temalardan biri olup kişiler için evin anlamı sıklıkla görüşmelerde vurgulanmıştır. Evleri bu kişilerde güven, özgürlük, huzur, mahremiyet, rahatlık ve sessizlik gibi duygularını ön plana çıkarmaktadır. Ev kişinin aile, akraba, yakın çevre denilebilecek örüntüyü içine alan özel bir alan olduğunu ortaya koymaktadır. Kişilerin en yalın durumuna tanıklık eden bir yer olarak evin fiziksel barınma gereksiniminin yanında duygusal ve kültürel boyutları da bulunmaktadır. Bu noktada katılımcıların ifadelerinde kültürel izler okunabilmektedir. Toprakla ilişki kurma gerekliliği, insan yoğunluğunun az olması, güvenlik noktalarının ifade edilmesi evin duygu ve anlamına yönelik işaretlerdir.

“Bir kere zemin katta olmalı, müstakil olması gerekir evin. Kendine ait bir alanın olmasını önemserim. Ben dışarı çıktığımda bana ait bir alan olmalı. Asansöre binmemeliyim. Ayağım toprağa basmalı kesinlikle. Ev sizin güvenlik içinde hissettiğiniz bir yer olmalı, işte Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisinde de dediği gibi. Sizin özeliniz olan bir yer mahremiyet en başta...” (K.1).

“Ev bizi soğuktan sıcaktan tehlikeden koruyan bir yer gibi ama aslında daha fazlası... Ev huzurla, güvenle yaşadığımız yer... Yani bu dediğimi otel de sağlar belki ama otel soğukluğu dediğimiz bir şey var. Biliyoruz ki geçici orası ve bizim değil. Evimiz kalıcıdır, bizim olandır. İstedığımız gibi hareket ettiğimiz, kendi zevkimize göre döşediğimiz, en yakınlarımızla vakit geçirdiğimiz yer... En yakın çevremizi evimize alırız. Yaşanmışlıklar, özelimiz, mahremimiz vardır, evde. Ev onun için, sanıyorum, biraz da kutsal kabul edilir” (K.11).

“Müstakil ev özgürlük bana göre. Bahçede bir şey yetiştireceksen kendi kurallarına göre hareket edersin. Bahçeyi ekip biçersin, ne ekeceğine bile kendin karar verirsin. Ortak paylaşımlı bir bahçe olsa mesela ekim yapılacağı gün, bitki türü, bakımı en ufak konuda bile başkasıyla anlaşmak zorundasınız. Birlikte yaşamamanın kuralları diyelim. Bir kere daha az insanla muhatapsınız. Daha az insanla yüz yüze bakmak zorundasınız. Yani insan yoğunluğu az müstakil evlerde. İstedığın saatte, istediğin kıyafetle dolaşabilme konforudur” (K.18).

Müstakil evin hissettirdikleri noktasında sıklıkla öne çıkan başka bir tema da özgürlüktür. İsteğine göre hareket edebilme, ev ve bahçe dekorasyonunda düzenlemede bulanabilme gibi örnekler (Mangold ve Zschau 2019), özgürlüğün yoğun olarak yaşandığını göstermektedir. Evin özgürlük boyutunda duygusal anlam kadar evin fiziksel imkânlarının getirdiği rahatlık ve özel alanın genişliği söz konusudur. Ayrıca K.11’in deyişiyle “*otel odası*”na göre evin farklı anlam taşıması konusunda aidiyet duygusu dikkat çekmektedir. Toplumsal ve fiziksel mesafenin önemine değinen katılımcılar müstakil evlerde kişilerin mesafe koyma ve mesafeyi koruma noktasında belirleyiciliğini belirtmektedirler. Müstakil evlerin duygusal boyutunun yanında toplumsal çevrenin atfettiği anlam, mekânsal saygınlık ve statü konuları da şu sözlerle vurgulanmaktadır:

“Kardeşlerim bize geldiğinde “Biz de böyle evde yaşamayı çok isteriz.” diyorlar. Hatta “Siz cennette yaşıyorsunuz.” diyorlar” (K.5).

“Müstakil evde oturduğumu duyan arkadaşlarımın tepkisi “Ooo baya zenginsiniz” oluyor. Aslında zenginlik değil de bir tercih... Bir başkası eve vereceği parayı farklı yatırımlarda kullanmayı tercih edebilir. Müstakil evin kendine göre bir dünyası vardır. Müstakil evde oturduğumu duyanlar “havalı” buluyorlar hayatımı. Yani dışarıdan bir elit havası var sanki. Ya da sessizlik ve oksijen bazı kişiler için lüksmüş onu anladım. Yani sahip olduğum ve normal gördüğüm şeyler bazı kişiler için ulaşılabilir şeyler değil. Şehir merkezinde ana caddede oturuyor; gece gündüz o sese maruz kalacak insanlar. Ama benim evimde ses olmaz” (K.14).

“Etrafımdaki arkadaşlarıma evimin müstakil olduğunu söylediğimde, “Ooo, hocam zenginsin” diyorlar. İnsanların gözünde para kazanan mesleğin varsa, sana da bu yakışır diyorlar. Statü de sağlıyor tabii. Ya da bazı popüler sitelerde oturmak için insanlar can atıyor. Neden? Sınıfsal benzerliği önemsiyorlar. Ben zenginim, ben de sizdenim imajı vermeye çalışıyorlar. Bakıyorsunuz bazen doktorlar sitesi, eczacılar, iş adamları konakları gibi bazı mesleklerle bazı evler eşleşiyor” (K.8).

Sosyal çevreden duyulan “cennet” metaforunda müstakil villanın kusursuzluğu ya da idealliği algısı görülmektedir. Yaşam biçimi ve konut seçimi arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Müstakil villanın anlamını belirtirken K.14’ün evin konumu ve hava kalitesine yönelik ifadeleri bulunduğu konumun yanılsamasını göstermektedir. Toplumsal yapıdaki farklı sınıflara yönelik farkındalığın olmayışı da realiteden kopuk olduğunu resmetmektedir. Kendi evini toplumsal tabakaları yok sayarak açıklaması da üst perdeden bakışını anlatmaktadır. Bulduğu sınıf dışındaki grupları yok saydığı açıkça görülen bu ifade dikkate değerdir. Aynı zamanda müstakil villayı seçen kişilerin toplumsal ve ekonomik sermayenin “*zengin, havalı*” söylemleriyle biriktirilmiş simgesel sermayeye dönüştüğü anlaşılmaktadır. Simgesel sermaye; görünüş, itibar, konuşma, prestij gibi özelliklerle bireylere statü ve tanınma sağlayan bir değer türüdür (Bourdieu 2014: 201). Konut seçiminde statü benzerliği arayan katılımcıların ortak toplumsal kültürel sermaye örüntülerini önemsedikleri söylenebilir. Katılımcılar gündelik yaşamda din faktörünü de belirterek kültürel motivasyon zemini olarak evi şöyle değerlendirmektedirler:

“Sohbet grubumuz var mahallede. Hoca dedi ki müstakil evin sadakası da misafir ağırlamaktır. Onun için çok misafirimiz olur” (K.5).

“Bu evin bir sadakası olmalı diye düşünüyoruz 2,5 katlı ev sonuçta. Gelen giden hiç eksik olmaz. Olmasın da isteriz zaten. Allah bu imkânı vermişse gelene gidene kapını açmalısın denilir. Şehir dışından misafir geliyorsa otele yerleştirmek aklımıza bile gelmez. Yatılı misafir kültürü bizde hâlâ var” (K.9).

Geleneksel yaşam alışkanlıklarını sürdürme isteğinde evin olanak olarak görülmesi söz konusudur. Dini ritüellere atfedilen anlamın görüldüğü bu ifadeler habitusların şekillenme

çevresi olarak da kendisini göstermektedir. Dini inanç ve öğretilerin sosyalliklerde belirleyici olduğu görülmektedir. Dini tutumlarını misafir kabul etme, yatılı misafir pratikleriyle devam ettirme motivasyonları katılımcıların ev üzerinden kültürel sermayeleri anlaşılmalıdır. Konuk ağırlamada da evin farklı kültürel kullanımlara ortam sunması sosyalliklerde kamusal bir mekânın tercih edilmemesini getirmektedir. Müstakil villada kültür, anlam ve duygu temasının yanı sıra gündelik yaşam biçimlerinde de özgün bir tutum ortaya çıkmıştır.

Gündelik Yaşam ve Alışkanlık

Müstakil villada yaşayan kişilerin gündelik yaşam pratikleri çoğunlukla site yaşamıyla karşılaştırılarak anlatılmıştır. Bu noktada evlerin karşılaştırılmasında fiziksel öğelerin yaşam biçimi farklılıklarını belirlediği gösterilmiştir. Katılımcılar ses ve gürültüden uzaklığı, kişiselleştirilebilir alanın önemi, insan yoğunluğunun azlığı, fiziksel aktivitelere uygunluk nedenleriyle olumlu bakış açılarını sunmaktadırlar. Siteden ayrılan yönleri ve standart dairenin ideal bir yaşamdan uzak olduğu sıklıkla belirtilmiştir. Ayrıcalıklı sınıfların kültürel etkinliklerde kendilerini ayırmak için boş zamanı kullanımı burada görülmektedir. Katılımcıların kültürel pratiklerini ve beğenilerini diğerlerinden ayırmaları sadece ekonomik sermayeyi değil kültürel sermaye düzeylerine de işaret etmektedir (Bourdieu 2015). Müstakil villaların spor, hobi, sanat vb. etkinlikleri rahatlıkla gerçekleştirme alanları katılımcıların gündelik yaşam pratiklerini de belirlemektedir. Bu açıdan gelir düzeyinin yaşam biçimi ve seçimlerinde doğrudan etkili olduğu söylenebilir, çünkü gelir düzeyindeki farklılaşma mekânsal ayrışmayı da tetiklemektedir (Massey vd. 2009). Harvey (2013), mekânsal ayrışmayı kapitalist toplumların karakteristik bir özelliği olarak yorumlamaktadır. Toplumdaki farklı grupların mekân erişimi ve kullanımı evin tipinde kendisini göstermektedir. Müstakil villalarda kişisel alan oluşturmak ve bireylerin kendilerine zaman ayırmaları daha kolay olmaktadır. Bu da müstakil villaların kişilere konformist bir yaşam sunduğunu göstermektedir. Katılımcılar müstakil villaları kentin yorucu ritminden kaçış alanı olarak görmektedir:

“Ses izolasyonları bugün çok kötü sitelerde... Maliyeti düşürmek için kötü malzeme kullanılıyor. Böyle olunca da sesten geçilmiyor. Alt-üst-yan komşu herkes herkesin aile içi durumuna vakıf oluyor. Nerede kaldı mahremiyet? Sitede aile mahremiyetini korumak çok zor... Benim evden beklentim sessizlik... Toplu taşıma araçlarının geçmediği, caddeden uzak, nüfus yoğunluğunun az olduğu, oksijenin bol olduğu, daha az insanla bir alanı paylaşmak...” (K.18).

“Böyle bir evi tercih etme sebebimiz de gürültünün olmamasıydı. İşte burada bahçede oturun, mesela. Sadece ağaç ve kuşların sesini duyarsınız, ferahtır. Kimse yüksek sesle konuşmaz, arabadan taşan bir müzik duymazsınız, kavga vb. olmaz. Hatta elektrikli araç kullanımıyla iyice minimuma çekildi, araba sesi bile” (K.16).

“Yoğun çalışan insanlarız, biz. Eve geldiğimizde artık çevreden ses gelsin istemiyoruz. Mesela trafik, parkta çocuk sesi vb. Burada ses, gürültü duymuyorum. İstemediğim insanlarla bir arada yaşama mecburiyetim, zorunluluğum yok. Sitede parka yakın ya da alt katlardaysanız o sese maruz kalırsınız. Müstakil evler şehirdeki gibi gürültülü değil” (K.6).

Müstakil villada yaşayan kişilerin evlerini seçkin bir yaşam standardı oluşturmak için tercih ettikleri görülmektedir. Katılımcıların evin niteliğine ilişkin ses ögesini sıklıkla vurgulamaları zenginlere özgü bir isteği göstermektedir. Elektrikli araç kullanımına dikkat çeken K.16'nın söyleşi lüksün sessizliği olarak okunabilir. Bulunulan lokasyon ve o yeri paylaşan başka kişiler de benzer gündelik yaşam pratiklerini sergilemektedir. Müstakil evin bireye kazandırdığı statü buradan anlaşılmaktadır. Ayrıca evin büyüklüğü nedeniyle aile üyelerine sunduğu konfor alanı da dikkat çekmektedir. Evin mekânsal alanı büyüdükçe bireylerin kullanım alanı arttığı için bireyselleşme eğilimi artabilmektedir. Bu bireyselleşme her bireyin kendi odası ve etkinlik alanı olması nedeniyle ailenin bir araya gelme sıklığını da azaltabilmektedir. Bahçede yenilen aile yemekleri, bitki ve ağaç bakımı temel etkinliklerde birleşen ailelerde bağlar güçlenmektedir. Simmel'in (2015) modern yaşamın bireyselleşme eğilimini artıracığı kanaati bu noktada anlamlıdır. Kişilerin kendilerince ilgi alanı ve kimliklenmesi farklılaşmayı ve bireyselleşmeyi getirmektedir. Bu durum ailenin cemaatsel bağlarının zayıflamasını getirebilmektedir. Bağların güçlenmesinde evin önemine vurgu yapan katılımcılar ise;

“Özellikle küçük çocuklu aileler tercih etmeli bence ya da kalabalık aileler bizim gibi. Kalabalık aile yemekleri, özel günler (düğün, cenaze, davet vb.) müstakil evlerde mümkün oluyor. Dairelerde daha az insanla bir araya geliniyor. Yani aslında bizim adetlerimiz ya da kültürümüzü müstakil evde devam ettirebiliriz. Sitede bunu çok fazla yapamazsınız. Daire hayatında daha sınırlı bir imkânınız var” (K.14).

“Bu sessizliği sakinliği nerede bulayım ben? Mesela benim kafeye gitme ihtiyacım olmuyor. Eğer arkadaşlarımla buluşacaksam eve çağırıyorum. Piknik ihtiyacımız hiç yok. Ev hobilerimize de müsait resim, spor, enstrüman her şeye yer var” (K.4).

“Düşününce lüks yani. Daha çok kişisel alan tanıyor, insana müstakil villalar. Ev geniş olduğu için konfor çok... Her çocuğa ayrı oda, banyo vb. Aile üyelerinin yapmak istediklerinin çoğunu rahatça yapabildikleri bir alan...” (K.8).

En özünde bir barınma nesnesi olup kişiler için özel bir anlamı bulunmaktadır. Gündelik yaşamın geçtiği ana yer olarak müstakil villaların, yaşayanlarına kültürel, sportif, sanatsal etkinlikler için izin vermesi evin kimlik sunması anlamına gelmektedir. Günü değerlendirme biçiminde çevreye ya da farklı bir mekâna bağımlı olmadan müstakil ev yaşayanlarının, özel alanlarında spor, enstrüman çalma gibi alışkanlıkları gerçekleştirebilmeleri ayrıcalıklı bir

yaşamı sergilemektedir. Ayrıca sosyalleşme pratiklerinde ev dışı kamusal mekânın tercih edilmemesi farklı gruplara yönelik mekânsal bir mesafeyi de göstermektedir.

Müstakil evin anlamı ve gündelik yaşam pratiklerine odaklanan bu çalışmada katılımcılar sıklıkla site ya da apartman tipi konutlara göndermeyle açıklamada bulunmuşlardır. Sitedeki yaşam biçimi üzerinden müstakil evlerin ayrışan yönlerine dikkat çekilerek ideal ev algısının müstakil olduğu vurgulanmıştır. Evin statü simgesi olarak eşitsizlik yaratma değeri görülmektedir.

“Müstakil evde yaşamayı bilmeyen apartmanda yaşıyor. Balkonlar var ama hemen kapanıyor. Dışarıyla temas kesiliyor perdeyle. Bence onlar modern bir sefertası, üst üste bir anlamı yok. Siteler katman katman sınıflara ayırıyor insanları, aslında kısıtlayıcı. Kapalı yaşam o. Apartmanda ses oluyor kural var ama müstakil evde özgürsün” (K.3).

“Apartman hayatında gürültü patırtı hoşuma gitmiyor yani. Apartman yaşamında oturacağıma kulübede yaşarım daha iyi. Bu kadar keskin... Asla yaşayamam. Apartman yaşamı iyi bir yaşam değil, kesinlikle, çünkü insanın kedisi, köpeği olmalı. Çok küçük de olsa bir bahçesi olmalı. Kapı bahçeye açılmalı. Yani pencereden bakmamalı insan. Samimi olmayan ilişkiler, yapay merhabalar...” (K.1).

“Apartmanda her yerden insan çıkıyor alttan üstten, çok iç içe ve beraber yaşıyorlar. Özel alan yok. Apartmandaki insanlar başka bir dünyada yaşıyor. Biz bu dünyaya ait değiliz. Bizde ne kadar yorgun olursak olalım geç saatlere kadar yazın bahçede oturma vardır. Gece iki-üçlere kadar otururuz. Apartmanda on bir-on iki gibi sesler kısıyor” (K.9).

Konut türlerinin farklılaşmasının yaşam tarzlarını da etkilediği belirtilmektedir. Apartman/site formundaki bir konutun ideal olmayan bir barınma türü olduğu fikri radikal bir şekilde dile getirilmektedir. K.9’un “Biz bu dünyaya ait değiliz” deyişi ayrıştırılmış yaşam biçiminin en somut halidir. Apartman ve müstakili ayrı dünyalar olarak kategorize etmesi de mekâna yönelik beğenisini ve kültürünü göstermektedir (Bourdieu 2015). K.3’ün “sefertası” metaforu klasik daireler için kısıtlı yaşam olanaklarını dile getirmesi açısından dikkate değerdir. Aynı biçimde yapay ilişkilerin alanı olarak görülmesi ve özel mülkünüzde sınırlı saatler aralığındaki pratikler olumsuz algılanmaktadır, çünkü müstakil villa sahibi kişiler için zamansal bir kısıtlama olmaksızın özel alanlarını yönetme durumu söz konusudur. Dairede ortak yaşam kurallarına uyma zorunluluğu kısıtlılığını gerektirmektedir.

“Ben babamın mesleği gereği hayatım boyunca müstakil evlerde oturdum. Kaymakamdı babam. Bundan dolayı da kendimi çok şanslı hissediyorum. Muhakkak bahçesi olmalı, benim ekip dikeceğim kadar alan olmalı. İnsanlar nefes alabilmeli” (K.1).

“Konforlu bir ev hayatı bizimkisi... Müstakil ev zaten biraz da keyfine düşkünlerin tercihi, istediğin odayı zevkine göre döşersin, şark odası, spor odası... Bahçede, verandada, havuzda gönlünce istediğin zaman vakit geçirmek demek... Spor için otele,

salona gitmemen demek... Evden çıkmaya bile gerek yok, çünkü her imkân evde... İşte sauna, hamam, fitness... Bu kısmı inanılmaz, tüm imkânların evde olması güzel” (K.15).

Kişilerin gündelik yaşamındaki önemi yadsınamayacak konumdaki ev üzerinden biçimlenen alışkanlıklar görülebilmektedir. Habitus kişilerin deneyimleriyle biçimlenen statüye bağlı olarak değişmektedir. Evden çıkmaya ihtiyaç duymama durumunu estetize eden katılımcının evin imkanlarına övgüsü söz konusudur. Donanımlı villasındaki lüks yaşam biçimine odaklanan K.15’in farklı mekân deneyimlerinden mahrum kaldığı söylenebilir. Eve yönelik beğeni, kişilerin pratikleri açısından değerlendirilebilir. Kişilerin beğenisinin gelişmesinde aile ortamı, eğitim, meslek, gelir gibi sermayenin çeşitli yansımalarının konut seçimi ve gündelik yaşama etkisi görülmektedir. Evin yapımında, sahip olma sürecinde ya da tasarımıda kişilerin beğeni belirlenmektedir. Beğenilerin kişilerin seçimlerini biçimlendirdiğini söyleyen Bourdieu (2015), evi simgesel sermayenin dışı vurumu olarak değerlendirmektedir. Evin fiziksel niteliği kadar bulunduğu semt ve dekorasyonda kullanılan nesnelere de beğeniyi ortaya koymaktadır. Evin bir sahne olarak algılanması ve başkalarının kişilerin evlerine yönelik algısı Goffman’ın (2014) dramaturji teorisini de çağrıştırmaktadır. Performansın sergilendiği sahne olarak ev sosyal etkileşimlerde işlevselliğini göstermektedir.

Müstakil villayı seçen ailelerin çekirdek aile de olsalar aile üye sayısının çok olduğu durumlar öne çıkmaktadır. Aile ilişkilerini yoğun yaşayan ailelerin toplumsallaşma pratiklerine önem verdikleri ve özel anlarını yakın çevreyle yaşamak istedikleri şu örneklerden anlaşılmaktadır:

“Zaten müstakil ev iki kişilik aileler için değil. En az üç-dört çocuk, torunlar olunca evin hakkı veriliyor. Gençler, iki kişinin çalıştığı aileler müstakil evi çoğu zaman tercih etmiyorlar. Benim görüşüme göre daha çok kalabalık aileler, geniş aileler için müstakil evler efsane! Akraların sık gidip geldiği, evde yemeklerin verildiği, misafirin yoğun olduğu aileler müstakili tercih ediyor” (K.13).

“Evin bahçesi olmalı muhakkak, aile, arkadaş, akraba birlikte yazın bahçede keyifle vakit geçirebilmeliyiz. Apartman dairesinde kalabalık olma ihtimaliniz az. Yani şu an bu evde yüz kişi misafir ağırlayabilirsiniz ama standart dairede bu mümkün değil. Bunun için konsept mekanlar yapılıyor. Ev sizin özel gününüze hizmet etmiyor ya da özel günler ev dışında olmak zorunda kalıyor. İlla düğün gibi eğlenceli meseleler değil cenaze de aynı şekilde” (K.12).

Geniş aileler için ideal bir konut tipi olan müstakil villaların aile üyeleri arasındaki bağı güçlendirme gücü bulunmaktadır. Aile üyelerini bir araya getirecek mekânsal olanakların olması (veranda, bahçe, spor salonu vb.) aile bağlarını güçlendirerek mekân etkisi yaratmaktadır. Mekânın uygunluğu ölçüsünde değişik etkinliklerin yapılabilmesi durumunda aile içi ilişkiler yoğunlaşacak, bu da dayanışma ağlarına olumlu katkı sağlayacaktır. Aile

ilişkilerinin sıklıkla tartışıldığı günümüzde evin niceliksel özelliklerinin bunda etkisi olduğu söylenebilir. Ayrıca aile kurumu içerisinde önemli bir figür olan çocuğun da yetiştirilme ortamı açısından müstakil evin doğrudan katkısı bulunmaktadır.

Mekânın yaşam tarzını etkilediği görüşünü belirten katılımcılar çocukların oyun ve doğayı keşfetmesi açısından müstakil villaların avantajlarına dikkat çekmişlerdir. Teknoloji ya da oyun bağımlılığı gibi modern dünyanın bir gerçeğinden bahçede oyun oynayarak uzak kalmaları vurgulanmıştır.

“Sitede araba geçecek diye sürekli gözünüz çocuğun üzerinde olmalı. Çocuk oyuna kendisini veremiyor. Müstakil evde çocuk oyun sürecine kendisini kaptırıyor, adapte oluyor. Kendi oyun kurgusunu yapabiliyor. Sitede komut odaklı bir alan var kurallar ama müstakilde daha doyumsuz bir oyun kültürü var. Sitede annenin işi olduğu zaman çocuğa tableti verebilir ama müstakil bahçeli evde keşfe açık oluyor. Vananın nasıl açılacağını, hortumun kırılmadan nasıl toplanacağını öğreniyor hem vakit geçiyor hem de enerjisini atıyor. Ağaçların gövdesini, yaprağını keşfediyor. Hangi ağacın ne yoğunlukta meyve verdiğini, onların boyutunu biliyor. Ağaçları bitkileri tanıyor. Dışarıda ocak yakmayı, saç böreği yapmayı görüyor” (K.11).

“Müstakil evde çocuk bahçede kendi başına bisiklet sürüyor, mutlu bir oyun alanı oluşturabiliyor, köpekle kediyle oynuyor. Bahçe olduğu için ekrandan daha kolay uzaklaştırma imkânı olur. Teknolojiden uzak kalıyorlar, otomatik olarak. Ağaçtaki meyveyi dalından alıp yiyor. Bunlar günümüzde lüks oldu artık. Şehirde böyle imkânı olan kaç çocuk vardır? Enerjisini atıyor, çocuk bahçede” (K.7).

Çocukların kendi bahçelerinde özgürce oyun kurması, çocuğun doğayı keşfi, güvenli alan ve teknolojiden uzak kalması müstakil evin avantajıyken, akran bulmanın güçlüğü nedeniyle sosyalleşmedeki sıkıntılar da şöyle dile getirilmiştir:

“Tek çocuk olunca her aktiviteyi denemek zorunda kalıyorsunuz. Müstakil evin biraz öyle bir eksikliği var. Çocuklar daha yalnız büyüyorlar. Fotoğrafçılıktan okçuluğa kadar her şeyi denedik mesela. Sitede akran bulma anlamında daha iyi oluyor. Müstakil evde akran zordur” (K.9).

“Sitede zile basınca geliverir çocuklar. Müstakil evlerde çocukları illa anne ya da baba program yaparak getiriyor. Mahallede o an için hangi arkadaşı evdeyse onunla oynamak durumunda kalıyor. Çoktan seçme şansları yok. O anlamda ilk taşındığımızda kızım biraz sıkıldı. Yaşıtını bulmak, kafa dengini bulmakta zorlandılar” (K.6).

“Oğlum mesela evimizden çok memnun ama haftada bir kez sitedeki arkadaşlarına gitmek istiyor. Neden? Halı saha var ve oynayacak kadar arkadaş... Kalabalık ve curcuna oluyor sitede. Bizim çocuklarımız genelde yalnız büyüyorlar. Sokakta hiç çocuk yok, mesela” (K.4).

Aile içi ilişkilerde ailedeki üye sayısına bağlı olarak dinamikler değişkenlik göstermektedir. Çocuklar özelinde yaşıtının bulunamaması nedeniyle toplumsal yalıtım durumu yaşanabilmektedir. Özellikle küçük yaştaki çocuklar için ailelerin site-apartman türü evlerde

yaşayan arkadaşlarıyla etkileşim kurması için ekstra bir çaba harcadığı söylenmiştir. Kişilerin mekân ve toplumsallıkla ilişkilerinin kurulduğu gündelik yaşam dinamik bir yapıdadır. Müstakil ev sosyolojisinde evin fiziksel ve kültürel değerleri gereği kolaylık ve güçlükler görülmektedir. Bu noktada gündelik yaşam düzenlemesi müstakil evlerde farklılaşmaktadır. Konutun türüne göre gündelik yaşam rutinlerinin değişiklik gösterdiği söylenebilir.

Sermayenin Görünürlüğü

Eve atfedilen anlam gününüzde barınma gereksinimini karşılamanın ötesinde simgesel ve kültürelidir. Kişilerin sermaye miktarları ve türlerine koşut bir yaşam biçimini benimsedikleri düşünülürse müstakil villalara ekonomik açıdan, üst sınıf olan kişilerin erişebildiği söylenebilir. Toplum içerisinde önemli bir gücü olan üst sınıfın müstakil villa seçimiyle toplumun tabanından kendisini ayırttığı söylenebilir. Sosyoekonomik açıdan daha üst bir topluğun üyesi olan katılımcılarda da sınıflar arası ayrımın mekânsal karşılığı müstakil evlerde görülmektedir. Mekânsal ve toplumsal dışlamaya da neden olabilen bu durum simgesel sermaye göstergesi olarak evde somutlaşmaktadır. Bunların kent merkezinden uzak olması, nüfus yoğunluğunun az olması, çevre ve gürültü kirliliğinin az olması müstakil evlerde yaşayan kişilerin yaşam kalitesini de göstermektedir:

“Günümüzdeki şartlarda müstakil ev ciddi ekonomik kazanç gerektirir. Öncesinde de öyleydi, bence. Müstakil bir villada yaşamak toplumun üst grubunun bir ayrıcalığı bence... Belki muhit olarak farklılaşır ama her türlü müstakil hayatın kendine özgü bir yaşamı vardır. Bu tarz evlerde oturan insanlar meslek anlamında ya işveren ya da üst düzey meslek dediğimiz (doktor, pilot) kişilerdir. Konforlu bir hayatı tercih etmiş, belki farklı alanlara yatırım yapabilecekken, eve bağlamış parasını çünkü konforlu bir alan sunuyor. Babadan dededen kalma diyebileceğimiz aileden varlıklı kişiler olabiliyor, bazen de. Hayatı topluma göre daha lüks yaşayan insanlar olarak yorumluyorum” (K.12).

“Müstakil evde yaşayacaksın araba şart... Zengin olacaksınız bir kere. Maaşsızız, ticaret yapıyoruz bizler. Bizim buralarda en fakir dediğiniz bile ekonomik olarak ortanın çok üstündedir. Bugün baktığımızda, ekonomik olarak yüksek seviyede müstakil evlerde yaşayanlar... Evin gideri, ulaşım, yaşam maliyeti vb. imkânlar arttıkça bütçenizin de artması lazım. Evle birlikte kapının önündeki araba, kıyafet, tatil alışkanlığınız bile bugün sermayenizle alakalı...” (K.13).

“Ekonomik olarak toplumun genelinin üstünde olacak, müstakilde oturan. Orta üst sınıftan bir aile müstakil evde yapabilir. Normal orta sınıf maaşlı çalışan bir aile hem müstakil eve sahip olamaz hem de sürdüremez yani. Ben çoğu insanın özellikle koronadan sonra müstakil tercih ettiğini düşünüyorum imkânları olduğu müddetçe” (K.18).

Müstakil villada yaşayan katılımcıların sosyal statüleri gereği zenginliklerinin farkında oldukları dikkat çekmektedir. K.12'nin “konforlu bir hayatı tercih etmiş...” söyleyişinde

belirttiği gibi kibirli bir zenginlik görünümü söz konusudur. Benzer şekilde K.13'ün de “zengin olacaksınız bir kere” söylemi de ekonomik refahın getirisi; çünkü toplumda yoksulluk sınırın altında yaşayan milyonlarca insan göz ardı edilmektedir. Bu konu toplumsal eşitsizliklere duyarsız göreceli ifadeler olarak yorumlanabilir. Ayrıca, her şeyi sermayeye bağlayarak açıklayan katılımcıların sosyal adalet ilkesini dile getirmemesi de eleştirilebilir. Ekonomik sermayelerinin güçlü olduğunu yaşam biçimi pratiklerinde vurgulayan katılımcılar, üstü kapalı sınıfsal ayrışmayı gerekçelendirmektedir. Müstakil villa seçiminde ekonomik sermayenin belirleyiciliği söz konusudur. Varlıklı ve güçlü aile profillerinin taşınmaz mülklerini ev üzerinden yorumlamaya olanak tanıyan müstakil villalar, malvarlığının getirdiği saygınlık ve otoriteyi simgelemektedir. Ayrıca müstakil evlerin fiyatının COVID-19 salgını sırasında arttığı 2020 yılında o dönemdeki işsizlik riskiyle birlikte müstakil ev sahibi olmanın güçleştiği belirtilmektedir (Wiesel vd. 2020). Bu durumu katılımcılardan inşaat mühendisi olan K.6 da pandemi sonrasında talebin arttığını görüşme sürecinde belirtmiştir. Kişilerin salgın riskini en aza indirmek için müstakil evlere yönelimi makul karşılanmakla birlikte bu tür evlerin ciddi ekonomik güç gerektirmesi sebebiyle yine sınıfsal bir durum ortaya çıkmaktadır. COVID salgını küresel düzlemde konut sektöründe krizi tetikleyerek toplumsal eşitsizliği de yoğunlaştırmıştır:

“Şu an böyle bir ev almak zenginlerin işi... Müstakil evde oturanlar da zaten çoğunlukla ev sahibi oluyor, çünkü kiracı bu büyük evin hakkından gelemiyor. Çok uzun kalamıyor gidiyor” (K.10).

“Ciddi bir maddi karşılığı var bu tarz evlerde oturmanın bu göz ardı edilemez hele ki şu ekonomik koşullarda. Belki birkaç yıl öncesine kadar orta sınıf diyebilirdik ama şu an tartışmasız üst sınıfın oturabileceği bir mesken türü. Maaşlı çalışan bir kişi için böyle bir yerde barınmak çok zor kabul edelim ya da kiracının burada tutunması zor yani” (K.8).

Mekân bakımından o çevrede kimlerin bulunduğunu bilmenin önemini vurgulayan katılımcıların evleri aracılığıyla kimlik edinmeleri konut üzerinden yaşam tipolojilerini anlamayı sağlamaktadır. Örneğin:

“Müstakil evde yaşamak için ilk önce imkânlarınızın gelişmesi gerekir. Yani şehir merkezine, işe, çocukların okuluna vb. uzaktır. Toplu ulaşım ağı zor olabilir. Onun için arabanızın olması gerekir. Genelde müstakil evlerde yaşayan ailelerin en az 2 aracı olur. Hatta çocuklar büyüdüyse bu sayı 3-4'e çıkar. Her birinin yakıtı, vergisi, bakımı vb. gider, -para demektir. Aileyi önemseyen, yılda en az 2 kez tatile gidebilen, geçim derdi çok da olmayan ailelerdir, bence. Genelde aile büyüklerinin yatırımlarını devam ettiren, gayrimenkulleri olan, asgari bir geçim için çalışmayan insanlar müstakil evlerde yaşıyorlar, benim gözlemim” (K.13).

“Müstakil ev daha çok kalabalıklardan uzak kalmayı tercih edenlerin yeri... Müstakil evde size benzeyen insanlarla bir aradasınız. Benzer ekonomik gelir seviyesine sahip insanlarla, hayat görüşünün benzeştiği bir profil var, burada. Memur zihniyetinde insanlar yok, genelde bu çevrede. Yani belirli bir maaş karşılığında çalışmıyorlar. Aileden kalma dediğimiz şeyler, yani bu insanların çocuklarına, torunlarına yetecek kadar mal varlıkları var. Çocuklarının işleri hazır yani. Aile şirketlerinde çalışıyor ya da aile çocuğuna iş kuruyor. Bu zihniyetteki insanların normal bir sitede daha orta halli ailelerle yaşaması daha zor... Bir kere insanların gözüne batacak. Onun için bile, farklı bir muhite, kendine benzeyenlerin olduğu yere geçmelisin” (K.14).

Müstakil villada yaşayan kişilerin birden fazla araç sahibi olduklarını görüşmeler sürecinde sıklıkla vurgulamışlardır. Aile üye sayısına göre birden fazla arabanın olması da katılımcıların konfor algısını göstermekte ve aile üyelerinin birbirlerine yönelik bağımsızlığını da resmetmektedir. Bu durum sosyal izolasyon riskini de doğurmaktadır. Toplu taşıma sistemlerini kullanmayan katılımcıların toplumdan izole bir yaşam pratiği içerisinde oldukları söylenebilir. Statü sembolü olarak da değerlendirilen araba kişilerin yaşam biçiminin referansı olmaktadır. Ayrıca Bourdieu'nun habitus kavramıyla da K.14'ün ifadesinin ilişkilendirilmesi söz konusudur. “İnsanların gözüne batacak” deyişi kişinin mevcut habitusu ile çevreye hâkim olan habitusun uyumsuzluğuna göndermede bulunmaktadır. Bourdieu (2015), Ayrım eserinde kişilerin geçmiş yaşantıları, eğitim, aile ve yetişme koşullarının habituslarını belirleyerek bakış açılarını etkilediğini açıklamaktadır. “Kendine benzeyenlerin olduğu...” deyişle kişinin çevrenin beklentilerine uygun olmamasını, bu durumun kişinin dışlanmasına neden olabileceğine dikkat çekmektedir. Bourdieu'nun alan kavramı da aslında buraya denk düşmektedir. Belirli kuralların olduğu alan sermaye biçimlerinin arasındaki hiyerarşiyi göstermektedir. Kişilerin habitusları ve sermaye biçimlerinin farklılaşması bu alandaki farklı konumlanmalarını gerektirmektedir. Benzer sermaye düzeylerine sahip kişilerin bir arada “daha rahat” davranacakları söylenebilir. Müstakil yaşam tipolojisi, kendine özgü dinamikleri olan bir yaşam biçimini ve ideolojik yapıyı imlemektedir. Müstakil villa kişilerin doğal alanla iç içe yaşayabilmelerine olanak tanıyan, üst kesime özgü bir konut tipolojisidir. Bu konutun kendine has yaşam pratikleri bulunmaktadır. Çevrelerindekilerce yaşadıkları konut nedeniyle lüks yaşamlarının anımsatılması ekonomik sermayenin simgesel sermayeye dönüşmesi olarak okunabilir. Bu noktada evin sınıfsal anlamı ve yarattığı duyguda en başta kişilerin ekonomik sermaye düzeylerinin belirleyici olduğu söylenebilir.

Müstakil ev yaşamı sosyolojisine odaklanan bu araştırmada ülkenin ekonomik gerçeklikleri karşısında sermaye vurgusu yapılmıştır. Burada ayırıcı bir etmen olarak ev sahipliği ve kiracılık konumuna değinilmiştir. Ayrıca müstakil villaya sahip olmanın günümüz ekonomik koşullarında üst sınıftan kişiler için olanaklı olduğu vurgulanmıştır. Müstakil ev

sahibi olmak bir dönem orta sınıf üyesi bir kişi için erişilebilir bir durumken, orta sınıfın erimesiyle üst sınıfa yönelik bir konut olmuştur. Rahat bir ev idealinin 20. yüzyılın başlarında belirildiğini söyleyen Öncü (2016), özellikle orta sınıf için evin anlamının zaman içindeki değişimine dikkat çekmiştir. Bir imaj ögesi olarak müstakil ev, birey ve ailelerin statüsünü göstermektedir. Yaşam biçiminin simgesi olan ev üzerinden statü değişimi de görülebilir. Bu da katılımcılarda yalıtılmış bir yaşam döngüsü riskini düşündürmektedir. Mekânın statü simgesi olması tabakalaşmanın tetikleyicisi olarak değerlendirilebilir. Yaşam kalitesinin somutlaştığı müstakil villalarda toplumsal eşitsizliğin derinleştiği söylenebilir. Lüks bir yaşam biçimini gösteren müstakil villalar ekonomik sermayenin görünür hali olmaktadır. Katılımcıların da evlerinin kent merkezine uzaklığı, evdeki ayrıcalıklı alanlar, kişiselleştirilebilir mekânlar mekânın simgesel anlamını göstermektedir.

Müstakil Yaşamın Bilinmeyen Yüzü: Nimet mi, külfet mi?

Müstakil villa zengin ve konformist bir yaşamı simgelediği kadar zorlayıcı da olabilmektedir. Görüşmelerde bu güçlükler de vurgulanmıştır. Müstakil evin akla ilk gelen parasal ve tinsel rahatlığına karşılık zahmetli yanları da bulunmaktadır. Müstakil villada yaşayan kişiler kendi mahallelerine site gibi toplu konutlara göre altyapı hizmetlerinin daha geç gittiğini belirtmektedir. Bu durum bu hizmeti sağlayıcılarca, nüfus sayısı göz önüne alındığında, makul görülmektedir. Ancak müstakil evin kurulum ve yerleşme anlamındaki güçlüğünü ortaya koymaktadır:

“Müstakil ev en iyisi, konforlusu ama görüldüğü gibi kolay değil. Doğalgaz merkeze göre daha geç geldi. Kaloriferliydi önceden, onun da derdi ayrı... Zahmetli tarafı da var, söylemek lazım. Müstakil ev sorumluluk işi bir kere. Çöpü kendimiz atıyoruz. Evde bir şey bozuldu diyelim, usta geç gelir. Merkezden uzak olduğumuz için kargo geç gelir” (K.5).

“Müstakil evde oturmak meşakkatli... Güvenliğini, bakımını kendiniz sağlayacaksınız ya da bakım vereni kendiniz bulacaksınız, hizmeti kendiniz getireceksiniz. İçinde 90 tane dairenin olduğu siteye gaz bağlanmasıyla müstakil bir eve gaz bağlanması arasında çok ciddi prosedür farkı var. Ben evime internet zor bağlattım, mesela. Alt yapı yok denildi. Komşumun kullandığından paralel çekim gibi bir şey yaptılar, daha sonra düzeldi. Altı yıl öncesinden bahsediyorum, yirmi değil” (K.18).

“Bir gün aniden çatınız akabilir. Çatıyı kimsenin yaptırmasını bekleyemeyeceksiniz. Bahçe sulamalarından kaynaklı bodrum pencerelerimden içeriye su da girdi. Duvar sıvalarım boyalarım da kabardı. İşte, bir gün arıtma sistemi suyu dışarı verdi. Bodrum su içinde kaldı. Bu tarz durumlarda hep siz yüz yüzesiniz. Size destek atacak hiç kimse yok. O an çözmek zorundasınız. Elektrik kesiliyor. Problem bizim evde mi, mahallede de mi kesildi diye bakıyorsunuz, çünkü karşı komşu yok soruverecek. İlla bir yürüyeceksiniz, karşı komşuya gitmek için yani. Sokak lambalarına bakmanız gerekir. Bu tarz zorluklar var” (K.17).

“Her iş doğrudan size bakmasa da işi yapacak kişileri bulmak size kalıyor. Uzaklık belki bir olumsuzluk olabilir. Kış mevsiminde bizim burada karlar en son kalkar. Belediye ana arterleri açar. Biz kendi imkânlarımızla yolumuzu açarız. Caddede hiçbir şey yokken, bizim sokakta buz üstünde araç kullanırız. Bunlar hep olumsuz tarafı... Evin büyük olması sebebiyle belki bakım ve temizlik yükü ağır gelebiliyor bazen, ama yardım alıyoruz” (K.15).

Müstakil villada yaşayan ev sakinleri görünmeyen güçlüklerin üstesinden gelme stratejisi olarak aile üyeleri desteği ya da profesyonel yardım mekanizmalarını söylemektedirler. Evin kalitesi, görünümü kadar saygınlığının sürekliliği için ciddi bir çaba harcadığı görülmektedir. Evin büyüklüğü ve peyzaj düzeni doğrudan ev sahibinin sorumluluğunda olmaktadır. Katılımcılar evlerinin bu tarz güçlüklerinin genelde dile getirilmediğini, bunu aşmak için ise aile desteği ve ekonomik gücün önemine değinmişlerdir. Özellikle bahçenin keyfi kadar arka planda bakımına değinen ifadeler ise şöyledir:

“Ailecek bahçeyi ekersiniz. Tek kişinin hakkından gelmesi mümkün değil. Hadi ekim demekle bitmez ki. Çapalanacak, yabancı otlar temizlenecek, özen ister bahçe. Çocuk gibi bakacaksın. Çimleri eşim biçiyor. Sebzelelerin çapasını ben yapıyorum. Eşim ilaçlıyor, ben otlarını temizledim. Paylaşım var, aramızda. Değilse ne benim ne de eşimin tek başına yapabileceği bir iş, müstakil ev” (K.5).

“Bahçe bakım işleri için anlaştığımız birisi var. Düzenli olarak gelip ağaç ve çiçeklerin bakımını yapıyor, toprağı havalandırıyor. Biz çok yoğun çalışıyoruz, ameliyathane, poliklinik vb. Bahçede iş yapacak zamanımız kalmıyor, çok fazla. Ama bahçe keyfi yapmak istiyorsanız, o bahçe bakım istiyor. Böyle bir eviniz varsa ya kendiniz ya da yardımla düzeni sağlamalısınız” (K.15).

Müstakil villalarda ayırt edici bir öge olarak bahçe ve yeşil alan sıklıkla dile getirilmiştir. Müstakil villalarda toprak, çiçek, ağaç, bitki bakımı gibi doğal alana vurgu yapılmaktadır. Özellikle, mevsim geçişlerinde önemli bir karşılığı olan bahçe bakımı ya da bahçe merkezli etkinlikler gündelik yaşamı biçimlendirmektedir. Toprakla uğraşmanın stresi azalttığı bir yer olarak bahçe, doğal bir dinlenme alanı olarak yorumlanabilir. Bahçe ekim süreciyle hem organik besin elde edilmekte hem de doğaya yakın olma çabası gösterilmektedir. Bahçe işleriyle iş yoğunluğu sebebiyle doğrudan kendisi ilgilenemeyen K.15 gibi katılımcılar da bahçecilik etkinliklerini önemsediklerini belirtmektedirler. Tüm katılımcılar bahçe süreçlerinde kendileri doğrudan aktif olmasalar bile ağaç, bitki ve toprakla iç içe olmanın memnuniyetini söylemektedirler. Kültürel sermaye düzeyi fark etmeksizin bu alanı önemsemeleri bu noktada ortak bir habitusun olduğunu göstermektedir. Bu noktada müstakil evlerde yaşayanlar için ev alanı daha çok iş yükü ve sorumluluk bilinci gerektirmektedir. Bahçe işinin yoğunluğu çevre duyarlılığını da getirmektedir. Örneğin:

“Yani bizim önceliğimiz temiz hava, sessiz çevre... Öyle ki bahçeye çıkın, sadece kuş sesleri gelir, meyve ağaçlarının kokusu, iğde, ıhlamur ağacı kokusu. O zaman şöyle derin bir nefes aldığımızda, oh be yaşıyorum deyip şükrediyorsunuz” (K.13).

“Toprakta çıkan her şey bizim için çok kıymetli... Dalından koparıp yemek gibisi var mı? Pazar ihtiyacımız olmaz mesela. Pazara gitme alışkanlığımız yok. Pazara gidelim, meyve alalım olmaz yani. Pazardan bahçede yetişmeyen şeyler alınır portakal gibi. Yazın pazara çok nadir gideriz. Her hafta pazara gitme alışkanlığımız hiç yok” (K.17).

“Çocuklar da buraya gelmeye can atıyorlar. Mest oluyorlar. Onların bir rüyası gibi buraya gelip yaşamak... Üstüne bir elbise giyip bahçeye çıkarsın karadut, hanımeli, akasya reçeli yaparsın. Bahçede otlar var, onları kavurup yersin, kayısıdan pestil yapıyorsun. Elmanın kurdunu da görür çocuk, koruk üzümü de. Organik yaşam yani. Çocuklarımı geçin, torunlarım da buraya gelince mest oluyorlar. Ağacın dibini kazıyor, biri verandada kitap okuyor” (K.3).

Doğayla iç içe olmaya uygun olan müstakil villalarda toprakla uğraşmak yaşam kalitesi göstergesi olarak okunabilir. Bahçe ve bitkilerle zaman geçirmek, organik gıda üretimi ve doğayla iç içe yaşam profili görülmektedir. Bahçede doğa ve toprakla iç içe olmanın kişilerin yaşama isteğini artırdığı, üretimin psikolojik sağlamlığı da getirdiği söylenebilir. Modern dünyada küçük çapta da olsa gıda üretiminin kişilerin özel mülkiyetinde gerçekleştiriliyor olması ev ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Katılımcıların evlerinin kent merkezine uzaklıkları ortalama on beş kilometre olduğu göz önüne alındığında bu durum daha da anlamlı olmaktadır. Burada evin kent merkezine uzaklık algısı bireylerin yaşadığı şehir ve trafik yoğunluğuyla ilgili olduğunu da hatırlamak gerekmektedir. Temiz hava ve ses yaşam kalitesi göstergesi olarak “iyi bir yaşam”ı imlemektedir. Bu durum da müstakil villada yaşayan kişilerin fiziksel refah düzeylerini göstermektedir (Felce ve Perry 1995). Bunun yanında, komşuluk ilişkilerinin görünümü de müstakil evin başka bir bilinmeyen yüzünü ortaya çıkarmaktadır.

“Bizde müsait misin diye bir mefhum yok yani. Evin dağınık olabilir, ama geçer balkonda oturursun. Hepimiz aynı seviyedeyiz. Apartmanda olsa ev haliyle bile karşı komşuya geçersin belki, ama müstakilde öyle olmuyor. Özel halini görmez komşu, daha mesafeli yani. Sitede randevu almadan gidemezsin, sınırlı alan çünkü. Köşedeki kiraz ağacının bir kısmını toplamayız. Gelen geçen, çocuklar vb. yesin, onların hakkı diye dokunmayız mesela. Komşuluk kültürünü yaşıyoruz, yani her anlamda” (K.2).

“Yakın komşularımızla görüşüyoruz. Ayda bir toplantı yapıyoruz. Dini sohbet yapan bir komşu var. Mahalle camisi aslında küçük, ama cemaati çok aktif. Mahalleye yeni gelen kişiye topluca “Hoş geldin”e gidilir. Bazı komşular ailecek tatile gider. Erkekler kendi aralarında yemek, kadınlar gün vb. etkinlikler yapılır. Komşularımıza karşı sorumluyuz, dinen de” (K.14).

“Şimdiki gençler müstakil evde soyutlayıp oturacakları için, kendilerini, onlar için harika bir durum, çünkü o alan sadece onlara hitap edecek, bir başkasına maruz kalmak durumunda kalmayacak. Hiçbir şekilde bir başkasını, istemedikleri sürece görmezler

bile. İsterlerse o bahçe kapısından içeriye kimseyi koymayabilirler. Konu komşuyu tanımıyorlar çoğu zaman çocuklar, müstakilde” (K.6).

“Komşularımızı tanırız, işlerini biliriz. Biri evlensin, boşansın haberdar oluruz. Ben ev hanımı olduğum için daha vakıfım mahalleliye. Ramazan’da teravihe gitme, kuran okumaya gideriz, bayramlaşmalar olur, mahallede. Kandillerde, cuma günlerinde daha da özenir mahalleli, mesela. İkramlık dağıtılır, ama çocuklarım o kadar yakın değiller” (K.5).

Komşuluk ağlarını önemseyen bu anlatımlara göre yardımlaşma ve dayanışma işlevinin sürdürüldüğü söylenebilir. Tönnies’in toplumsal ilişki dinamiklerini anlamada cemaat ve cemiyet kavramsallaştırması bu noktada önemli görülmektedir. Katılımcıların ortak değer dünyasında buluşmalarında organik bağ olarak görülen komşuluk ağları bulunmaktadır. Cemaatsel ilişki pratiklerinin önemsendiği katılımcı ifadelerinden anlaşılmaktadır. Müstakil evlerde yaşayan kişiler için görece kapalı bir yaşam biçimi olduğu söylenebilir. Burada yaşamı ortaya çıkararak ebeveynlerin çocuklara oranla komşuluk ilişkisine daha sıcak baktıkları söylenebilir. Apartman yaşamındaki komşuluğa göre daha az kişiyle ilişkinin kurulduğu görülmektedir. Komşularla dayanışma ağları güçlü tutulmakta, bayram, düğün, cenaze ve benzeri gibi günlerde ortak paylaşımda bulunmaktadır. Kimi görüşmeciler için dinsel motivasyonların komşuluk ilişkilerini sürdürmede etkili olduğu da görülmektedir.

Müstakil evlerin avantajlarına karşılık özellikle kendilerine benzemeyen kesimlerle toplumsal etkileşimi sınırlaması dikkat çekici bir dezavantaj olarak görülebilir. Site yaşamında yakın uzaklıklarda komşuluk ilişkilerinin daha kolay kurulabileceğini belirten katılımcılar müstakil evlerde daha sınırlı bir komşuluk anlayışı olduğunu belirtmektedirler. Komşular arası ortak bir kültüre gönderme yapılarak benzer toplumsal sermaye değeri vurgulanmaktadır. Toplumsal sermayenin bir kaynağı olan komşuluk benzer sosyoekonomik gruplar arasındaki ilişkide kendisini göstermektedir. Bourdieu’nun (2015), komşuluk ilişkilerinin habitusları şekillendirdiği ve farklı sınıflara mensup kişilerin habituslarının farklılaşacağını belirtmesi bu noktada önemlidir. Benzer habitusların olması kişilerin ilişki kurma ve ağ geliştirmelerine aracı olmaktadır. Habitusların farklılaşması sosyal mesafenin gelişmesine neden olabilmektedir. Müstakil villalardaki fiziksel uzaklığın toplumsal ilişkilere de yansıdığı görülmektedir. K.6’nın komşuluk ilişkilerinde kuşaklararası farklılığa dikkat çekmesi müstakil villalarda yaşayanların yakın sosyalliklerde seçici olduğunu göstermektedir. Ek olarak:

“Müstakilde kendi yakınınız dışındakileri algılayamıyorsunuz, böyle bir handikapı var. Ben mesela, bulunduğum bölgedeki bakkalı çok geç keşfettim, çünkü yaşam tarzı olarak belirli alışkanlıklarımız var, işte AVM, online alışveriş vb. Bakkalı görünce mutlu oluyorum, çünkü iletişim köprüsü oluyor, insan sıcaklığı başlıyor. En azından mahallede

ne olup bittiğini anlıyorsunuz. Şu anda bizde mahalleler yaşamıyor öyle bir sorunumuz var. Müstakil yerlerde de o sıkıntı var” (K.1).

“Komşularla ilişkimiz çok yoğun değil, çünkü herkes yoğun çalışıyor. Kimse kimseyi pek göremiyor, ama tanıyoruz kim nerede ne yapıyor, işlerini vb. biliriz. Mahalle kültürü tadında değil, ama daha bireysel yaşama kayıyoruz artık” (K.18).

“Burada daha izole bir hayat var. Kendi mahreminizi koruma imkânınız çok yüksek... Yani pencereye çıkıyorsunuz sitede, karşı dairenin içini görüyorsunuz. Müstakil evlerin mantığı bence biraz burada yatıyor. Yan ya da karşı komşunun evinin içini, o evdeki sesleri duymamaktır. Komşularla bayramda görüşülür. Anneler ayda bir oturur ama kahvaltıya komşu çağrılmaz. Karşı komşuyla “Hadi çay içelim,” denmez yani. Bu kadar sık değil, ilişkiler. Burada daha yerleşik, yani sokaktaki 10 kişi sizin komşunuz ve herkes ev sahibi olduğu için değişmez de komşular” (K.9).

Özel yaşamlarını koruma önceliği olan kimi katılımcıların komşuluk ilişkilerinde yoğunluğun olmadığı söylenebilir. Müstakil villanın kalite göstergelerinden birisi olarak mahremiyet de vurgulanmıştır. Giddens (2014), modern dünyada kişilerin mahremiyetlerini kendilerinin yöneteceklerini vurgulamaktadır. Risklerin artışıyla kişilerin mahremiyetlerini korurken sürekli risk değerlendirmesinde bulunacaklarını söyleyerek özel yaşamda güveni inşa etmek için çaba sarf edilmesi gerekmektedir. Özel alanın risklerden izole güvenli bir alan beklentisi katılımcıların ifadelerinden de anlaşılmaktadır. Müstakil villalar bireylere hem fiziksel hem de toplumsal anlamda bir özel alan tanımaktadır. Yoğun insan birlikteliği yerine yalıtılmış bir yaşam sunması nedeniyle de beğeni kazanmaktadır. Bireylerin kendisini fiziksel olarak uzak tutarak gizliliklerini koruyabildikleri görülmektedir. Kişilerin seçim hakkının olduğu müstakil evlerde ortak paylaşım alan zorunluluğunun olmaması da komşuluk sınırı konusunda özgürlük sunmaktadır. Bu durum her ne kadar olumlu bir görüntü çizse de toplumsal bağlılığı zayıflatma riskini de bulundurmaktadır. Komşuluk ilişkilerinin farklılık göstermesi katılımcıların aile yapısıyla açıklanabilir. Geleneksel aile biçiminde yaşayan katılımcılar komşuluk ilişkilerini sürdürebilirken, çalışma yaşamının yoğun temposunda sıkışmış beyaz yakalı katılımcıların daha güçsüz ilişki örüntüsü bulunmaktadır.

Müstakil evlerin güvenliğinin nasıl sağlandığı konusunda ise profesyonel kişi ve kurum olmaksızın bireysel güvenlik çerçevesi görülmektedir. Bu noktada Giddens’in (2019) “ontolojik güvenlik” kavramı modern dünyada bireylerin güvenlik ihtiyacını anlamada önemlidir. Modern dünyanın artan riskleriyle kişiler güvenliklerine yönelik tehditleri önlemek adına bir dizi mekanizmaya başvurumaktadırlar. Örneğin:

“Bahçe tellerle çevrili... Güvenlik kamerası, alarmlar var. İnternetin çekmediği yer yok, 7/24 bakabilirsin. Bana “Korkmuyor musunuz, bu evde?” diyorlar. Neden korkayım? Yalnız bile yaşayabilirim. Risk her yerde var. Yıllardır aynı muhitteyim. Kimdir nedir her şeyini biliriz, herkesi tanırım yani” (K.2).

“Kamera bize yetiyor. Standart bahçe duvarı yeterli... Kamera, alarm, köpek caydırıcı oluyor, birazcık. Kamera var, ama geçip de izlemeyiz mesela. O öyle kaydeder. Testi kırılmadan önlemimizi alıyoruz” (K.4).

“Güvenlik kamerası sürekli kayıt yapıyor. Duvar yüksekliği 1,5 metre, üstünde de demir teller üstünde de jiletli teller var. Yani olası riskleri kendimizce fiziken aldık. Caydırıcı olsun, göstermelik yani, değilse, bir problem yaşamadık biz bugüne kadar” (K.8).

Güvenlik ihtiyacının sınıfsallığı katılımcıların ifadelerinde kendisini göstermektedir. Evlerine yönelik aldıkları güvenlik önlemleri sınıfsal eşitsizliğin mekânsal boyutu olarak değerlendirilebilir. Güvenli konutlar ayrıcalıklı kişilere özgü lüks olarak algılanmaktadır. Evin güvenlik önlemlerini alan katılımcılar aynı çevrede uzun süredir yaşamaları nedeniyle toplumsal sermayelerine de güvenmektedirler. Modern dünyanın kaygı verici durumuna karşı önlemleri alan katılımcılar, müstakil evin büyüklüğü ve olumsuzluklarla karşılaşma olasılıklarını göz önünde bulundurmakta ve herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını belirtmektedirler. Site içerisinde yer almayan müstakil evlerde teknolojinin sunduğu alarm sistemleri ve kamera kayıtları evin kullanım pratiklerini de etkilemiştir. Akıllı telefon ve uygulamalar sayesinde evi uzaktan izleyebilmek bireylerde güvenli konut algısını oluşturmaktadır.

SONUÇ

Mekân sosyolojisi ekseninde değerlendirilebilecek olan bu çalışma, mekânsal anlamda ve özel alandaki yaşama biçimi olarak müstakil villalara odaklanmıştır. Ev yapısal, işlevsel ve kültürel biçimlerle gündelik yaşam içerisinde toplumsallığa ilişkin bilgileri içermektedir. Modern dünyanın getirisi olarak kentleşme uygulamaları içerisinde önemli bir yer edinen ev üzerinden toplumsal dinamiklerin yansımaları okunmaktadır. Gündelik yaşamın bir parçası olan barınma ana bir gereksinim olmakla birlikte, eve yüklenen anlamın sosyokültürel bir karşılığı bulunmaktadır. Müstakil villalarda yaşamın ya da bu evleri yeğlemenin bireysel olduğu kadar toplumsal bir anlamı da bulunmaktadır. Ekonomik, bireysel ve kültürel arka planıyla müstakil evlerde gündelik yaşam, mekânın fiziksel nitelikleri açısından da farklılaşmaktadır. Müstakil evdeki gündelik yaşam dinamiklerini anlamak orada yaşayan kişilerin müstakil evi algılama ve kullanma biçiminin öğrenilmesinden geçmektedir. Yaşam biçimine göre kişilerin davranışları da değişmektedir. Bu nedenle, kişilerin gündelik yaşamı ve mekânı deneyimleme biçimleri de farklılaşabilmektedir.

Müstakil villaların mekânsal düzenlemede geleneksel ilişkilerden arınık, yeni biçimler ürettiği saptanmıştır. Genelleme savı olmadan, bu evlerde yaşayan kimi kişilerin yalıtılmış bir yaşam sürdürürken kimilerinin toplumsal ilişkiler ve dayanışma ağlarını sürdürdüğü

görülmektedir. Bir yaşama alanı olarak görülen ev, içinde bulunduğu semt ve fiziksel koşullarıyla iş dışı zamanı kapsayan önemli bir mekân olmaktadır. Özellikle, büyük kentlerde iş ve boş zaman uğraşısı kişinin gündelik yaşamının ana parametreleri olmaktadır. Küresel düzenin işleyişine uyum sağlamak durumunda kalan insanların düşünce yapısı koşullara göre biçimlenmiştir. Orta sınıfın yoğunlukla yeğlediği sitelerdeki gündelik yaşam ve müstakil evlerdeki gündelik yaşam biçimi farklılaşmaktadır. Müstakil villalar kentin merkezinde yer alan sitelerden kendisini keskin bir biçimde ayırıştırarak, üst sınıfın kendisini mekânsal ve sınıfsal bir var etme stratejisidir. Müstakil villa tipi evlerin toplumsal arenada mekânsal ve toplumsal ayırıştırılmayı güçlendirerek geleneksel ilişkilere yeni biçimler kattığı saptanmıştır. Bu tür evlerde de tıpkı site yaşamındaki gibi yalıtılmış bir yaşamın örüntüsü görülmektedir.

Müstakil villada yaşayan katılımcılar çekirdek aile tipinde, çocuk ve eşleriyle birlikte aynı evi paylaşmaktadırlar. Evli ve çocuklu olan katılımcıların çocukları kolej, yurt dışı özel eğitim gibi yüksek ekonomik güçle eğitime erişmektedirler. Çocukların okullarına aile üyelerinin özel araçlarıyla ulaşım sağlanmakta; toplu ulaşım kanallarının tercih edilmediği görülmüştür. Çalışan kadın katılımcıların esnek mesai ilkesine göre çalıştığı, kendi ofisi olan katılımcıların da çocuklarına özel araçlarıyla destek olduğu gözlemlenmiştir. Çalışmayan kadın katılımcıların da özel araç sahibi olduğu bilgisi sermaye göstergesi anlamında önemlidir. Boşanmış katılımcılar ise kök aileleriyle birlikte yaşamaya devam etmektedir.

Sosyoekonomik açıdan üst gelir grubunun erişebildiği müstakil villalarda gizlilik, aile ilişkileri, komşuluk ekseninde de ağırlıklı olarak yalıtılmış bir yaşam görünümü bulunmaktadır. Ekonomik ve simgesel değeriyle uzak yerlerdeki müstakil villaların yalıtılmış bir yaşam modelini sergilediği söylenebilir. Evlerin uzaklığı noktasında ev sahiplerinin bilinçli tercihleri olduğu ortaya çıkmıştır. Müstakil villada yaşayan kişilere yönelik, üst sınıfın bir üyesi olunması nedeniyle rahat ve lüks bir yaşam algısı bulunmaktadır. Müstakil villalarda yaşayanlar hem evin fiziksel niteliklerinden hem de evin sunduğu kültürel anlamdan hoşnutlardır.

Müstakil villalar kişilerin gündelik yaşam rutinlerini belirleyerek farklı bir toplumsallaşma biçimi sunmaktadır. Aile ilişkilerinden komşuluğa, çocuk yetiştirmeden doğal yaşama kadar bireyi etkileme gücü bulunmaktadır. Müstakil villalarda yaşayan insanların “kendi gibi” olan yaşam biçimleriyle olmak istemesinde habitusların benzerliği görülmektedir. Kendini andıran ailelerle komşuluk etmek isteği yaşam biçiminde belirli bir çizgiyi göstermesinden anlaşılmaktadır.

Müstakil villalarda görece daha uzun süreli bir yaşam ve kentin yerlisi olmak durumları dikkate değerdir. Şehir değişikliğini gerektirmeyen meslekleri olan katılımcılar “memur hayatının” geçiciliğini vurgulamaktadırlar. Müstakil villa yaşamı ve beğenisi toplumsal ve mekânsal ayrışmayı da yanında getirmektedir. Müstakil evlerde apartman hayatındaki bireye kıyasla daha farklı alanlarda tecrübe edinildiği, bireylerin özel ihtiyaç ve koşullarına, ekonomik ve kültürel çerçeveye göre çeşitli perspektiften donanım kazandığı söylenebilir. Orta-üst gelire sahip bireylerin iş ve gelir güvencelerine paralel olarak toplumsal istikrarlarını koruduğu görülmektedir. İstikrarlı bir yaşam çizgisinde olan katılımcıların ontolojik olarak güven duygusunu sürdürdüğü söylenebilir.

Müstakil ev şehir merkezindeki tehlike ve kargaşadan uzak mutluluk ve huzur duygusunun inşa edildiği bir alan olarak algılanmaktadır. Müstakil evlere yönelik COVID-19 pandemisi sonrasında ciddi bir eğilimin olduğunu belirten katılımcılarda risk süreçlerini daha rahat geçirmeleri sebebiyle tercihlerin arttığı kanısı vardır. Evin güç, statü ve sermayeyle yakın ilişkisini küresel ve yerel düzlemde görmek mümkündür. Bu çalışmanın yapıldığı dönemde net asgari ücretin 22.104 TL olduğu gerçeğinden hareketle günümüzde ev sahibi olmanın gücü ile evsizliğin yetersizlik ve eksiklik hissiyatı daha yoğun yaşanmaktadır. Müstakil villaların sınıfsal bir karşılığı olduğu ve günümüz ekonomik koşulları içerisinde üst sınıflara özgü olarak düşünülmektedir. Müstakil villaların toplum nezdinde geçmişten itibaren sosyoekonomik düzeyi yüksek kişilere hitap ettiği algısı bulunmaktadır. Bu durum katılımcılar tarafından da sıklıkla ifade edilmiştir. Bir diğer konu da dünya ekonomik dalgalanmasına paralel olarak Türkiye’deki ekonomik zorlukların yaşadığı dönemlerde müstakil villaya sahip olmanın güçlüğüdür.

Müstakil villaların toplumsal dokuda şehir merkezinden ziyade merkezden uzakta inşa edildiği bilinmektedir. Bu noktada şehir trafiğinden uzakta kalmak, nüfus yoğunluğunun azalması ve ses düzeyinin düşük olması yaşam kalitesini göstergesi olarak müstakil konutların tercih edilebilmesinde belirleyici faktörler arasındadır. Üst sınıf düzeyindeki kişiler seçkin bir tavırla nüfus yoğunluğunun az olduğu bir muhiti tercih edebilmektedir. Şehir merkezinden kaçmak isteyen kişilere izole bir yaşam sunmasıyla müstakil villalar mekânsal ayrışmayı beraberinde getirmektedir. Evin sembolik bir anlam ifade ettiği kabulüyle müstakil villa statü göstergesi olabilmektedir. Zenginliğin göstergesi olarak algılanan müstakil villalar ekonomi politikalarıyla yakından ilişkili olmaktadır. Müstakil evlerin maddi ve simgesel değeri, lokasyonu, ev sahiplerinin kimlikleri farklılaşarak izole olma halini göstermektedir. Bu çalışma müstakil villalardaki yaşam tarzını ortaya koyması sebebiyle alana katkı sunduğu

düşünülmektedir. Çalışma sonucunda farklı nesillerde ev algısının araştırılması önerilmektedir. Kuşaklar arası bakış açısı farklılığının müstakil villaya atfedilecek anlamı da değiştirebilecektir. Özellikle ciddi toplumsal değişimlerin yaşandığı günümüzde Z kuşağının müstakil yaşamı nasıl yorumladığı merak konusudur. Müstakil yaşam tipolojisi tecrübesinin anlaşılmasına çalışıldığı bu çalışmanın mekân, mimari ve kültürel perspektiften yeni araştırmalara kapı aralaması beklenmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

It contains a pattern related to our home, family and personal boundaries. The meaning attributed to the home often has a cultural background. The physical characteristics of the home, as well as the neighbourhood it is located in and the interior decoration, affect people's lifestyles. Each of the most common types of housing, such as apartment flats, shanties, residences, studio flats, and villas, brings with it its own typology of lifestyle. The detached villas at the centre of this study are considered the property of the privileged and powerful class in society.

This study examines the space preferences and experiences of individuals living in detached villas with a phenomenological approach. Daily life practices in detached villa-type houses, which have an important place in the representation of the symbolic capital of space, are analysed. The lack of a study analysing the habitus of daily life in detached villa-type houses adds a unique value to the research. The focus of the research is to seek an answer to the question 'How are the daily life practices of individuals living in detached villas based on their perceptions of space?'.

The study group of the research consists of people who own and live in purpose-built detached villas. The study group was determined according to three basic criteria. The first criterion is that the participants officially own a detached villa type house. Secondly, they are property owners, not tenants in the form of temporary accommodation. The last criterion is that the house type mentioned is not within the site but independently. In this framework, a total of 18 people, 9 women and 9 men with different age, occupation, education and income levels, constitute the study group. The reason for choosing purposive sampling in sample selection is to collect data from experienced and knowledgeable people about a subject. In-depth interviews with open-ended questions were conducted between 15 June and 1 September 2024. Interview durations were between 35 minutes and 92 minutes. In-depth interviews were audio recorded. The transcripts of the voice recordings were manually transcribed by the researcher. After the collection of data from the field is completed, the organisation and coding of the data is started.

Content analysis method was used in the research findings in order to reach concepts and relationships. Firstly, the conceptualisation of the data and then the determination of the themes explaining the data were reached. The analysis of the findings is shaped in four themes. These are; culture-meaning and emotion in detached villas, daily life and habit, visibility of capital and the unknown face of detached life. These themes show the relationship between the quality of the house, lifestyle and forms of capital within the framework of the experiences of individuals living in detached villas.

These themes show the relationship between the quality of the house, lifestyle and forms of capital within the framework of the experiences of individuals living in detached villas. In the theme of culture-meaning and emotion in detached villas, feelings of freedom, comfort, belonging, privacy and silence came to the fore. In the theme of Daily Life and Habits, the daily life practices of the people living in detached villas were mostly compared to the housing estate life. At this point, the comparison of houses shows that physical elements determine the differences in lifestyle. In the development of individuals' taste, various reflections of capital such as family environment, education, occupation and income have an impact on housing preference and daily life. It was observed that the families who prefer detached houses have a high number of family members even if they are in the form of nuclear family. In a detached villa, the presence of spatial opportunities to bring family members together (patio, garden, gym, etc.) strengthens family ties and creates a spatial effect. In detached villas, children may experience social isolation due to lack of peers. In the theme of Visibility of Capital, it has been revealed that the upper class, which has a significant power in the society, has separated from the base of the society with its preference for detached villas. For the participants belonging to a higher socio-economic group, the spatial equivalent of the class distinction is seen in detached houses. Detached villas, which allow interpreting the immovable properties of wealthy and powerful family profiles through the house, symbolise the prestige and authority brought by wealth. In the theme of the unknowns of detached life, it was revealed that physical difficulties were experienced due to the size of the house.

As a result, it has been observed that detached life brings spatial and social segregation as an isolated lifestyle owned by the upper class. Detached villas offer a different form of socialisation by determining people's daily routines. They have the power to influence individuals in everything from family relationships to neighbourliness, from raising children to living naturally. The similarity of habitus can be seen in the desire of people living in detached villas to live a lifestyle that is 'true to themselves'. In detached villas, relatively longer-term

living and becoming a local resident are noteworthy considerations. It can be said that individuals living in detached houses gain experience in areas that are more diverse than those living in apartment buildings, and that they acquire skills from various perspectives according to their specific needs and conditions, as well as their economic and cultural frameworks. It can be observed that individuals with middle-to-high incomes maintain their social stability in parallel with their job and income security. It can be said that participants who have a stable life maintain their sense of security ontologically.

Detached villas are built away from the city centre in the social fabric. At this point, being away from city traffic, reduced population density and low noise levels are among the determining factors in the preference for detached houses as indicators of quality of life. The detached villa is a reality with a cultural dimension rather than a physical reality. It has been determined that detached villas produce new forms of spatial organisation and gradually sterilise traditional relations. It has been determined that detached villas bring about spatial and social segregation in the social sphere and add new forms to traditional forms of relationships. Detached villa life and taste bring about social and spatial segregation. The study recommends researching perceptions of home across different generations. Detached villas can be a status indicator as a symbol of wealth. It is expected that this study, in which the experience of detached life typology is tried to be understood, will lead to new researches from the perspective of space, architecture and culture.

KAYNAKÇA

- Aalbers, M. B. (2015). The great moderation, the great excess and the global housing crisis, *International journal of housing policy*, 15(1), 43-60. Doi: <https://doi.org/10.1080/14616718.2014.997431>
- Ackerman, J. S. (2023). *The Villa: Form and Ideology of Country Houses*, Princeton University Press.
- Alver, K. (2007). *Siteril hayatlar: Kentte mekânsal ayrışma ve güvenli siteler*, Ankara: Hece Yayınları.
- Arslan Taç, Z. (2022). *Türkiye’de konut edinimi, ev sahipliğinin kültürel motivasyonları ve evin anlamı*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Avitts, E. (2010). Home staging in twenty-first century America: Doesn’t it look like a happy place to live?, *American studies in Scandinavia*, 42(1), 57-79.
- Ayata, S. (2003). Yeni Orta Sınıf ve Uydu Kent Yaşamı, D. Kandiyoti ve A. Saktanber (Ed.), *Kültür Fragmanları: Türkiye’de Gündelik Hayat içinde (37-55)*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Aytaç, Ö. (2017). Kent, metropol ve değişen yer/mekân imajları, *Mukaddime*, 8(1), 1-23.
- Ayten, S. S., Aygen, F. Z. (2023). İmgenin yeniden üretiminin kapalı konut yerleşmeleri kullanıcı tercihleri üzerindeki etkisi, *Online Journal of Art and Design*, 11(2), 252-275.
- Bachelard, G. (2013). *Mekânın poetikası*, A. Tümertekin (Çev.), İstanbul: İthaki Yayınları.
- Berger, P. L., Luckmann, T. (2018). *Gerçekliğin sosyal inşası bir bilgi sosyolojisi incelemesi*, V. S. Öğütle (Çev.), Ankara: Atıf Yayınları.
- Bourdieu, P. (2014). Simgesel sermaye ve toplumsal sınıflar, *Cogito Dergisi*, 76, 192-204.
- Bourdieu, P. (2015). *Ayırım: Beğeni yargısının toplumsal eleştirisi*, D. Fırat Şannan ve A. Günce Berkut (Çev.), Ankara: Heretik Yayıncılık.
- Certeau, M., Giard, L. ve Mayol, P. (2015). *Gündelik Hayatın Keşfi II.*, Ç. Eroğl ve E. Ataçay (Çev.), Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Christie, H., Smith, S. J. ve Munro, M. (2008). The emotional economy of housing. *Environment and planning A: economy and space*, 40(10), 2296-2312. Doi: <https://doi.org/10.1068/a39358>
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*, M. Bütün ve S. B. Demir (Çev.), Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Felce, D., Perry, J. (1995). Quality of life: Its definition and measurement, *Research in developmental disabilities*, 16(1), 51-74. Doi: [https://doi.org/10.1016/0891-4222\(94\)00028-8](https://doi.org/10.1016/0891-4222(94)00028-8)
- Fikse, E., Aalbers, M. B. (2020). The really big contradiction: homeownership discourses in times of financialization, *Housing Studies*, 36(10), 1600-1617. Doi: <https://doi.org/10.1080/02673037.2020.1784395>
- Flint, J., Rowlands, R. (2003). Commodification, normalisation and intervention: Cultural, social and symbolic capital in housing consumption and governance, *Journal of housing and the built environment*, 18(3), 213-232.

- Gentles, S. J., Charles, C., Ploeg, J. vd. (2015). Sampling in qualitative research: Insights from an overview of the methods literature, *The Qualitative Report*, 20(11), 1771-1789.
- Giddens, A. (2014). *Mahremiyetin dönüşümü*, İ. Şahin (Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Giddens, A. (2019). *Modernite ve bireysel kimlik*, Ü. Tatlıcan (Çev.), İstanbul: Say Yayınları.
- Goffman, E. (2014). *Gündelik yaşamda benliğin sunumu*, B. Cezar (Çev.), İstanbul: Metis Yayınları.
- Gönen, T., Çetinkaya, E. (2021). Covid-19 salgınının konut tercihlerine etkisi, *Kent ve çevre araştırmaları dergisi*, 3(2), 25-33. Doi: <https://doi.org/10.48118/yykentcevre.1008835>
- Harvey, D. (2013). *Sosyal Adalet ve Şehir*, M. Morali (Çev.), İstanbul: Metis Yayınları.
- Hurdley, R. (2006). Dismantling mantelpieces: Narrating identities and materializing culture in the home, *Sociology*, 40(4), 717-733. Doi: <https://doi.org/10.1177/0038038506065157>
- Husserl, E. (1998). *Ideas Pertaining to A Pure Phenomenology and to a Phenomenological Philosophy* (first book), F. Kersten (Çev.), Dordrecht/Boston/London: Kluwer Academic Publishers.
- Kearns, A., Kearns, O. ve Lawson, L. (2013). Notorious places: Image, reputation, stigma the role of newspapers in area reputations for social housing estates, *Housing Studies*, 28(4), 579-598. Doi: <https://doi.org/10.1080/02673037.2013.759546>
- Koklic, M. K., Vida, I. (2009). A strategic household purchase: consumer house buying behavior, *Managing Global Transitions*, 7(1), 75-96.
- Kümbetoğlu, B. (2019). *Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma*, İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Lefebvre, H. (2014). *Mekânın Üretimi*, I. Ergüden (Çev.), İstanbul: Sel Yayınları.
- Lefebvre, H. (2016). *Modern dünyada gündelik hayat*, I. Gürbüz (Çev.), İstanbul: Metis Yayınları.
- Mallett, S. (2004). Understanding home: A critical review of the literature, *The Sociological Review*, 52(1), 62-89. Doi: <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2004.00442.x>
- Mangold, S., Zschau, T. (2019). In search of the “Good Life”: The appeal of the tiny house lifestyle in the USA, *Social Sciences*, 8(1), 26. Doi: <https://doi.org/10.3390/socsci8010026>
- Massey D. S., Rothwell, J. ve Domina, T. (2009). The changing bases of segregation in the United States, *The annals of the American academy of political and social science*, 626, 74-90.
- Noy, C. (2008). Sampling knowledge: The hermeneutics of snowball sampling in qualitative research, *International journal of social research Methodology*, 11(4), 327-344. Doi: <https://doi.org/10.1080/13645570701401305>
- Öncü, A. (2016). İdealimizdeki Ev Mitolojisi Kültürel Sınırları Aşarak İstanbul’a Ulaştı, A. Öncü ve P. Weyland (Ed.), *Mekân, Kültür, İktidar: Küreselleşen Kentlerde Yeni Kimlikler içinde* (85-105), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods*, Sage Publications.
- Permentier, M., Van Ham, M. ve Bolt, G. (2009). Neighbourhood reputation and the intention to leave the neighbourhood, *Environment and Planning A*, 41, 2162- 2180. Doi: <https://doi.org/10.1068/a41262>

- Prabhakar, R. (2019). A house divided: asset-based welfare and housing asset-based welfare, *International journal of housing policy*, 19(2), 213-231. Doi: <https://doi.org/10.1080/19491247.2018.1441008>
- Simmel, G. (2015). *Bireysellik ve Kültür*, T. Birkan (Çev.), İstanbul: Metis Yayınları.
- Strauss, A. I., Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*, Newbury Park. CA: Sage.
- Şen, B. (2012). Kentsel Mekân ve Göç İlişkisine Barınaktan Bakmak: Tarihsel Süreçte Erkek Göçmenlerin Barınma Mekanları, *Toplum ve Demokrasi*, 6(13-14), 177-200.
- Ünlü, S. (2014). *Küreselleşen Dünyada Yeni Kentsel Kurgular: Stüdyo Dairelerde Yaşam*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- van Manen, M. (2023). *Phenomenology of practice: Meaning-giving methods in phenomenological research and writing*, Routledge. Doi: <https://doi.org/10.4324/9781003228073>
- Vercel, K. L. (2021). Feels like home: How home stagers construct spatial rhetorics to persuade homebuyers, *Consumption market & culture*, 24(6), 545-574. Doi: <https://doi.org/10.1080/10253866.2021.1891894>
- Walby, S. (2016). *Patriyarka Kuramı*, Hülya Osmanağaoğlu (Çev.), Ankara: Dipnot Yayınları.
- Wiesel, I., Ralston, L. ve Stone, W. (2020). The housing boom propelled inequality, but a coronavirus housing bust will skyrocket it, *The Conversation*, 9. <https://theconversation.com/the-housing-boom-propelled-inequality-but-a-coronavirus-housing-bust-will-skyrocket-it-139039>
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zhu, Y., Chen, M. ve Su, H. (2024). The big contradiction between the dream and the reality of homeownership: access to homeownership in Canada, 1986-2016, *Housing Studies*, 1-27. Doi: <https://doi.org/10.1080/02673037.2024.2415048>

Makale Bilgileri/Article Information

<i>Etik Beyan:</i>	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan edilir.	<i>Ethical Statement:</i>	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
<i>Çıkar Çatışması:</i>	Çalışmada kişiler veya kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.	<i>Conflict of Interest:</i>	The authors declare that declare no conflict of interest.
<i>Yazar Katkı Beyanı:</i>	Çalışmanın tamamı yazar tarafından oluşturulmuştur.	<i>Author Contribution Declaration:</i>	The entire study was created by the author.
<i>Mali Destek:</i>	Çalışma için herhangi bir kurum veya projeden mali destek alınmamıştır.	<i>Financial Support:</i>	The study received no financial support from any institution or project.
<i>Yapay Zekâ Kullanımı:</i>	Bu çalışmada herhangi bir yapay zekâ tabanlı araç veya uygulama kullanılmamıştır.	<i>Use of Artificial Intelligence:</i>	This study did not utilize any artificial intelligence-based tools or applications.
<i>İntihal:</i>	Bu makalede intihal taraması yapılmış ve intihal içermediği teyit edilmiştir. – İntihal.Net	<i>Plagiarism:</i>	This article has been scanned for plagiarism and it has been confirmed that it does not contain plagiarism. – İntihal.Net

